



LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS

2021–2025

Kertomus vuosilta 2017–2020

Suunnitelma vuosille 2021–2025



Kaupunginhallitus xx.xx.xxxx
Kaupunginvaltuusto xx.xx.xxxx

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
OSA 1: HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2017–2020	5
<i>Talous ja elinvoima.....</i>	<i>5</i>
<i>Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....</i>	<i>9</i>
<i>Nuoret ja nuoret aikuiset</i>	<i>15</i>
<i>Työikäiset.....</i>	<i>23</i>
<i>Ikäihmiset.....</i>	<i>27</i>
<i>Kaikki ikäryhmät.....</i>	<i>31</i>
<i>Yhteenveto.....</i>	<i>35</i>
<i>Olemassa olevat palvelut, rakenteet ja hyvät käytännöt Haapavedellä.....</i>	<i>35</i>
OSA 2: HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025	46
OSA 3: VALTUUSTOKÄSITTELY	73
LÄHTEET.....	74
LIITTEET	75



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

JOHDANTO

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Kuntalain (410/2015, 37 §) mukaan kuntastrategiassa on huomioitava yhtenä osana kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Myös terveydenhuoltolaki (1326/2010, 12 §) määrittelee, että kunnan strategisessa suunnittelussa on asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Lisäksi laki edellyttää, että kunnassa seurataan asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Kunnassa onkin laadittava valtuustolle kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus, minkä lisäksi kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Laaja hyvinvointikertomus on tärkeä asiakirja, joka ohjaa kunnan hyvinvointityötä. Hyvinvointikertomusta käytetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin sekä raportoinnin työvälineenä. Laaja hyvinvointikertomus koostuu kahdesta osasta. Kertomusosassa kuvaillaan hyvinvoinnin nykytilanne sekä hyvinvoinnin muutokset edeltävinä vuosina. Suunnitelmaosassa kuvataan tulevan valtuustokauden ajalle päätetyt tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi.

Haapaveden laajaa hyvinvointikertomusta on valmisteltu toukokuusta 2022 lähtien kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattorin koordinoimana. Valmisteluun ovat osallistuneet HYTE-työryhmän lisäksi erilaiset asiantuntijaryhmät. HYTE-työryhmässä ovat mukana kaupungin johtoryhmän lisäksi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja, liikuntasihteeri, Jokihelmen opiston rehtori sekä kirjastonjohtaja-informaatikko. Asiantuntijaryhminä toimivat vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto, LAPE- ja perhekeskustyöryhmä, EHKÄPÄ-työryhmä (ehkäisevän päihdetyön työryhmä), työllisyyspalvelut ja meneillään olevat



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

työllisyshankkeet sekä järjestöt. Lisäksi kuntalaisilla oli mahdollisuus osallistua hyvinvointikertomuksen valmisteluun kuntalaiskyselyn kautta sekä kommentoimalla hyvinvointikertomuksen luonnosta otakantaa.fi-sivustolla marraskuussa. Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 54. Kommentteja luonnoksesta tuli yksi.

Laajan hyvinvointikertomuksen lisäksi kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ohjaavat muun muassa seuraavat suunnitelmat ja ohjeet:

- Haapaveden kaupunkistrategiat 2018–2022 ja 2023–2025
- Sosiaali- ja terveystieteiden Helmen hyvän ikääntymisen turvaamisen ja palvelujen parantamisen strategia vuosille 2021–2023
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimus 2019–2025
- Terve Kunta -verkoston toimintasuunnitelma ja tavoitteet
- Perhekeskuskäsikirja



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

OSA 1: HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2017–2020

Kertomusosan hyvinvointitieto on kerätty pääsääntöisesti saatavilla olevista indikaattoritiedoista, jotka löytyvät tämän asiakirjan liitteistä. Ajankohtaista tietoa on kerätty lisäksi valmisteluun osallistuneilta asiantuntijaryhmiltä, joilta on saatu paikallista ja eri ryhmiä koskevaa hyvinvointitietoa (vahvuudet ja haasteet/huolenaiheet). Tässä kertomusosassa hyvinvointitieto esitetään sähköisen hyvinvointikertomuksen rakenteen mukaisesti.

Talous ja elinvoima



Kuva Seppo Aho

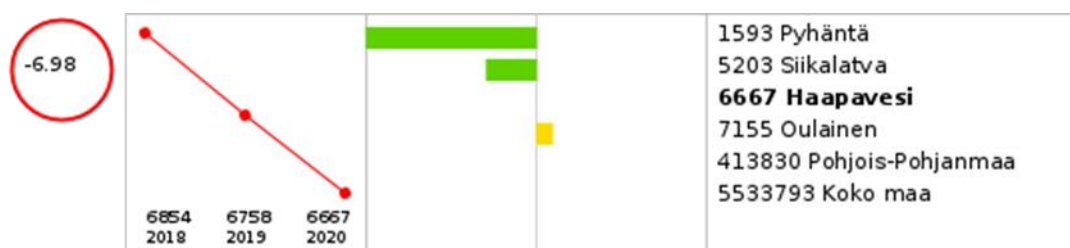
31.12.2020 Haapaveden asukasluku oli 6667. Vuosina 2015–2020 asukasmäärä laski noin 7 prosenttia (kuva 1 seuraavalla sivulla). Vaikka luonnollinen väestönkehitys (syntyneiden



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

enemmyys) nousi hiljalleen, aiheutti nettomuutto (lähtömuuttajien määrä isompi kuin tulomuuttajien) asukasluvun laskua.



KUVA 1. Väestönkehitys vuosina 2018–2020.

Haapaveden väestörakenne on verrokkikuntien kaltainen. Kuten koko Suomessa, myös Haapavedellä väestö ikääntyy. Tämä vaikuttaa osaltaan esimerkiksi huoltosuhteen nousuun. Huoltosuhde ilmoittaa, kuinka monta alle 15-vuotiasta tai yli 65-vuotiasta on sataa 15–64-vuotiasta (eli työikäistä) kohti. Eli mitä korkeampi huoltosuhde, sitä enemmän kunnassa on lapsia ja/tai eläkeläisiä. Haapavedellä tämä kertoo eläkeikäisten lisääntymisestä, sillä alle 15-vuotiaiden määrä on jonkin verran laskenut, kun taas yli 65-vuotiaiden määrä on noususuunnassa.

Euromääräinen lainakanta asukasta kohti nousi rajusti vuodesta 2019 vuoteen 2020. Lainakanta oli Haapavedellä vuonna 2020 (4650 €/asukas) huomattavasti suurempi verrattuna esimerkiksi koko maan lukemaan (3448 €/asukas) sekä Oulaista lukuun ottamatta muihin vertailukuntiin katsottuna.

Suhteellinen velkaantuneisuus lähti vuoden 2019 (57,9 %) laskun jälkeen uudelleen nousuun vuonna 2020 (63,4 %). Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti ilmaisee, mikä osuus kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja valtionosuuksista. Mitä pienempi on suhteellinen velkaantuneisuus, sitä paremmin kunnan on mahdollista selviytyä velkojen takaisinmaksusta tulorahoituksellaan. Koko Pohjois-Pohjanmaahan (69,1 %) verraten Haapaveden suhteellinen velkaantuneisuus on kuitenkin hieman alhaisempi.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Vuosikate, valtionosuuksien määrä sekä verotulot ovat olleet noususuuntaiset. Samaan aikaan nettokustannukset ovat kuitenkin nousseet. Vaikka euromääräisesti nettokustannukset laskivatkin vuoden 2019 nousun jälkeen vuonna 2020, ovat asukasta kohden laskettavat euromääräiset nettokustannukset nousseet. Kustannukset eivät siis ole laskeneet samassa suhteessa kuin asukasmäärä on vähentynyt. Nettokustannusten nousu selittyy osittain kasvaneilla sosiaali- ja terveystoimen kustannuksilla.

Haapavetisten koulutustaso on noussut hiljalleen, tarkastelujakson (v. 2015–2020) aikana noin 6 prosenttia. Koulutustaso on verrokkikuntien tasolla, mutta koko maan tai Pohjois-Pohjanmaan tasoon verraten kuitenkin vielä alhainen (kuva 2). Työttömyydessä tapahtui laskua vuonna 2019 (8,1 %), mutta todennäköisesti COVID-19-pandemiasta johtuen työttömyys lähti jälleen nousuun vuonna 2020, jolloin työttömyysprosentti oli 11,1. Työllisten osuus väestöstä oli 35,7 % vuonna 2020. Positiivista muutosta on tapahtunut pitkäaikaistyöttömien määrässä, joka on ollut laskusuuntainen. Pitkäaikaistyöttömien määrä työttömistä (16,1 %) on alhaisempi kuin koko Suomen lukema (21,9 %).



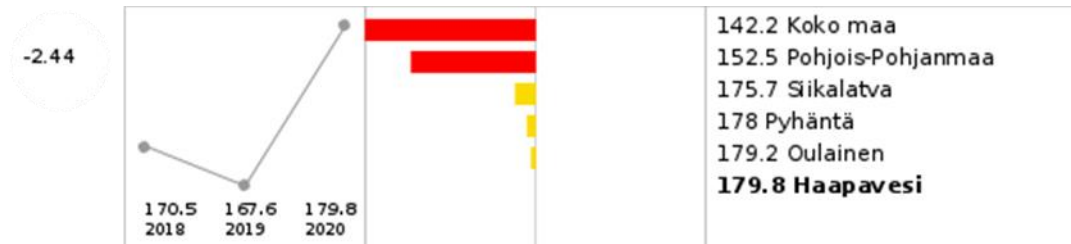
KUVA 2. Koulutustasomittain.

Elatussuhde lähti vuoden 2019 laskun jälkeen jälleen nousuun (kuva 3 seuraavalla sivulla). Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde ilmaisee, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Työttömiin ja työvoiman ulkopuolisiin lukeutuu koko ei-työllinen väestö, eli työttömät, eläkeläiset, lapset ja omaa kotitaloutta hoitavat. Elatussuhde on koko maahan verrattuna korkea (vrt. koko maa 142,2, Haapavesi 179,8).



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 3. Elatusuhde.

Suurimpina työllistäjinä Haapavedellä toimivat julkinen sektori (27,2 %), teollisuus (21,5 %) sekä maa-, metsä- ja kalatalous (13,3 %).



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet



Kuva: Seppo Aho

Sähköisestä hyvinvointikertomuksesta poiketen tässä osiossa käsitellään 4. ja 5. vuosiluokan oppilaiden kouluterveyskyselyn perusteella saatua hyvinvointitietoa vuodelta 2019. 8. ja 9. luokan oppilaiden hyvinvointitieto käsitellään kohdassa nuoret ja nuoret aikuiset.

Kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2019 erittäin tyytyväisiä elämäänsä (kuva 4 seuraavalla sivulla) oli 4. ja 5. luokan oppilaista yli puolet (59,4 %) ja tyytyväisiä elämäänsä peräti 92,5 %. Pojat olivat keskimäärin tyytyväisempiä elämäänsä kuin tytöt. Koko maahan verrattuna haapavetiset 4.- ja 5.-luokkalaiset olivat keskimääräistä tyytyväisempiä elämäänsä. Yksinäisyyttä ilmaisi tuntevansa tytöistä vain 3,4 % ja vähintään yksi hyvä kaveri löytyi lähes kaikilta (99,1 %).



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 4. Erittäin tyytyväinen elämäänsä, % 4. ja 5. luokan oppilaista.

Terveydentilaa arvioivaan kysymykseen vastasi vain tyttöjä, joista terveydentilansa koki vuonna 2019 keskinäiseksi tai huonoksi 9,1 %, lukema on saman suuntainen koko maan tuloksien kanssa (10 % 4. ja 5. vuosiluokan tytöistä). Lapsilla oli pääsääntöisesti hyvin harrastuksia; 4. ja 5. luokan oppilaista 89,6 % harrasti jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa ja vähintään viitenä päivänä viikossa 31,1 %. Tyttöjen harrastuskattavuus (93,1 %) oli poikia parempaa, mutta pojat taas harrastivat useammin vähintään viitenä päivänä viikossa (35,4 %). Vähintään tunnin päivässä liikkui pojista 40,8 % ja tytöistä 34,5 %. Harrastus- ja liikkumisaktiivisuudet olivat hyvin samansuuntaisia koko maan lukemien kanssa.

4. ja 5. luokan oppilaiden elintavoissa esiintyi muutamia huolestuttavia piirteitä. Hampaista kertoi harjaavansa harvemmin kuin kahdesti päivässä pojista jopa 59,2 % ja tytöistä 29,3 %, eli yhteensä 43 % näiden vuosiluokkien oppilaista jätti hampaat pesemättä harjaussuosituksen mukaisesti. Tilanne on huonompi verrattuna koko maahan: koko maassa 4.- ja 5.-luokkalaisista 32,5 % jätti hampaat harjaamatta vähintään kahdesti päivässä. Aamupalan jätti syömättä arki-aamuisin noin 30 % oppilaista (koko maa 25,9 %). Myös esimerkiksi netin käyttö vaikuttaisi olleen yleisempää koko maan lukemiin verrattuna, sillä pojista 37,5 % (koko maa 35,1 %) ja tytöistä 45,6 % (koko maa 41,1 %) kertoi yrittäneensä usein vähentää netin käyttöä siinä kuitenkaan onnistumatta.

Koulunkäynti oli pääsääntöisesti oppilaille mieluista. Koulunkäynnistä kertoi pitävänsä 73,8 % 4. ja 5. luokan oppilaista. Koulustressiä koki pojista 32,7 % ja tytöistä 36,8 %. Vuoden 2019



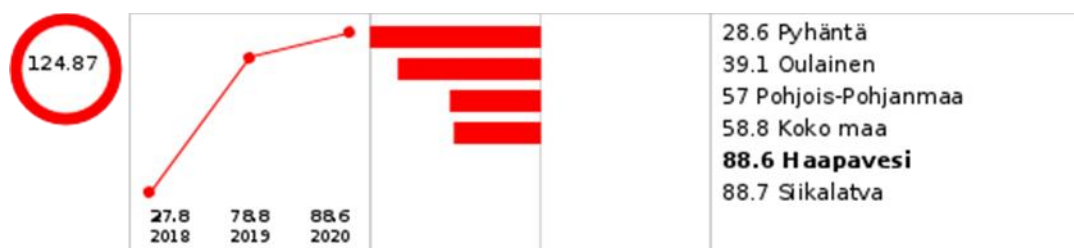
Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

kouluterveyskyselyn mukaan koulukiusaamista ei olisi juurikaan esiintynyt Haapavedellä, sillä tytöistä vain 3,4 % (koko maassa tytöistä 6,4 %) kertoi joutuvansa koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa. Fyysistä uhkaa oli kuitenkin koettu koko maahan verrattuna keskimääräistä enemmän. Pojista 20,8 % ja tytöistä 15,5 % kertoi kokeneensa fyysistä uhkaa, kun koko maan vastaavat lukemat olivat pojista 16,2 % ja tytöistä 8,4 %.

Mielialaan liittyviä ongelmia oli tytöistä kokenut 14,3 %. Tytöillä (61,4 %) oli pääsääntöisesti poikia (50 %) useammin hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. Peräti 94 % lapsista koki saavansa usein tukea ja kannustusta vanhemmiltaan (koko maa 88,3 %). Opettajien kiinnostus oppilaiden asioita kohtaan koettiin taas huonommaksi ja koko maahan verrattuna heikompana. 33 % (koko maa 37,1 %) 4. ja 5. luokan oppilaista koki, että opettajat olivat kiinnostuneita siitä, mitä oppilaille kuuluu. Lisäksi 46 % (koko maa 51,3 %) koki, että heillä oli mahdollisuus keskustella koulussa opettajan kanssa mieltä painavista asioista.

Vuosina 2018–2020 on ollut nähtävissä koti- ja vapaa-ajan turmiin liittyvien hoitajaksojen merkittävä nousu 0–14-vuotiailla. Siikalatvaa lukuun ottamatta määrä oli huomattavasti suurempi kuin verrokkikunnissa tai maakunnassa keskimäärin (kuva 5). Erikoissairaanhoidon käynneissä lisääntyivät muun muassa lastentautien sekä lastenpsykiatrian avohoitokäynnit. Myös kasvatus- ja perheneuvonnan asiakasmäärät ovat kasvaneet tasaisesti viime vuosina.



KUVA 5. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajakset 0–14-vuotiailla / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta.

Pienituloisissa kotitalouksissa asuvien alle 18-vuotiaiden määrä vähentyi vuosina 2015–2020 noin 10 prosenttia. Haapavedellä pienituloisiin perheisiin kuuluvia lapsia oli kuitenkin



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

enemmän kuin maakunnassa ja Suomessa keskimäärin (kuva 6). Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä laski vuonna 2020 ja toimeentulotukea saavien lapsiperheiden määrä olikin myös alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. 3–5-vuotiaista haapavetisistä lapsista noin puolet (53,4 %) oli varhaiskasvatuksessa vuonna 2020. Määrä on pysytellyt aika samanlaisena vuosien välillä, mutta se on keskimääräistä alhaisempi verrattuna esimerkiksi koko maahan.



KUVA 6. Lasten pienituloisuusaste.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen, huostaan otettujen tai lastensuojelun avohuollollisten tukipalvelujen piirissä olevien 0–17-vuotiaiden määrä oli pienempi kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai Suomessa keskimäärin. Rikoksista epäiltyjen alle 14-vuotiaiden määrä oli muuta maata alhaisempi ja siinä onkin ollut nähtävissä merkittävää laskua vuodesta 2017 (14,4 %) vuoteen 2020 (5,2 %).

Vuosina 2017–2020 on tehty monia lasten, varhaisnuorten sekä lapsiperheiden hyvinvointia tukevia toimenpiteitä. Vuonna 2015 Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Helmen kunnissa aloitettiin kehittämään Lasten Kaste -hankkeen tuella Perhekeskus -toimintamallia, jonka myötä neuvolaan palkattiin perhetyönohjaaja. Perhetyönohjaaja on toiminut tämän jälkeen Haapavedellä. Lisäksi Helmen kunnat sitoutuivat maakuntaliiton kanssa tekemässään hyvinvointisopimuksessa ottamaan käyttöönsä Lapset puheeksi -toimintamallin. Haapaveden kouluille valmistui keväällä 2017 neljä Lapset puheeksi -menetelmäkouluttajaa, jotka aloittivat kouluttamaan koulujen henkilökuntaa syksyllä 2017. Tavoitteena on ollut kouluttaa vuosittain



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

3.- ja 7.-luokan opettajia Lapset puheeksi -menetelmäosaajiksi. Haapavedellä Lapset puheeksi keskustelut toteutetaan 5-vuotiailla sekä 3.- ja 7.-luokkalaisilla.

Lape -hanke käynnistyi Pohjois-Pohjanmaalla ja sen kunnissa vuonna 2017. Lape Toimiva arki -hankkeessa kehitettiin lapsi- ja perhepalveluita ennaltaehkäisemään lasten, nuorten ja lapsiperheiden ongelmia sekä tukemaan heidän vahvuuksiaan ja hyvinvointiaan. Helmen kunnissa on kehitetty edelleen myös Perhekeskus -toimintamallia, jossa on mukana sote-toimijoiden, koulun ja päivähoidon lisäksi kolmannen sektorin ja seurakunnan toimijoita sekä nuorisovaltuuston jäseniä. Lape -hankkeeseen kuului myös Hyvinvoiva kasvuyhteisö -toimintamalli varhaiskasvatukseen ja kouluille. Toimintamalliin sisältyvät positiivinen pedagogiikka sekä oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen. Näiden lisäksi lapsivaikutusten ennakoinnista ja lapsilähtöisestä budjetoinnista oli tarjolla koulutusta kunnille. Korjaavien palveluiden, kuten esimerkiksi lasten erikoissairaanhoidon psykiatriapalveluiden, kulujen hallinta edellyttääkin ennaltaehkäisevien ja varhaisen puuttumisen keinojen laajaa käyttämistä lasten ja lapsiperheiden palveluissa sekä näiden kehittämistä entistä monialaisempaan ja verkostomaisempaan suuntaan.

Koulukiusaamiseen ja syrjäytymiseen on kiinnitetty huomiota muun muassa lisäämällä henkilökuntaa. Hankkeiden kautta on alkuun palkattu koulusosionomi ja myöhemmin koulunuorisotyöntekijä. Lisäksi vuonna 2020 palkattiin kolmas koulukuraattori. Koulukiusaamiseen puututtiin lisäämällä välituntivalvontaa ja järjestämällä aiheeseen liittyviä luentoja ja tapahtumia. Yhteistyötä on tehty myös vanhempien kanssa.

Kouluikäisten liikunta- ja muihin harrastuksiin tukeminen ja kannustaminen on tärkeää. Kouluilla onkin toteutettu muun muassa Liikkuva koulu -hankkeen mukaista toimintaa. Koululounaan syömiseen sekä ruokailutottumusten parantamiseen on tähdätty ottamalla käyttöön sydänmerkkiateriat ja valmiiksi kootut malliateriat sekä huomioimalla vuonna 2018 tulleet koulu- ja varhaiskasvatusruokailun suositukset. Lasten ja nuorten tapaturmia on pyritty



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

ennaltaehkäisemään noudattamalla esimerkiksi valtakunnallisia tapaturmien ennaltaehkäisyn suosituksia sekä Koti- ja vapaa-ajanturmien ehkäisyn tavoiteohjelmaa.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Nuoret ja nuoret aikuiset



Kuva Seppo Aho

Edellisen laajan hyvinvointikertomuksen aikana on tehty kaksi kouluterveyskyselyä, vuosina 2017 ja 2019. Kyseisellä aikavälillä on nähtävissä joitain hyviä ja joitain huonoja muutoksia nuorten keskuudessa. Tässä kohdin tarkastellaan ensin 8. ja 9. luokan oppilaiden sekä sen jälkeen toisen asteen 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijoiden vastauksia.

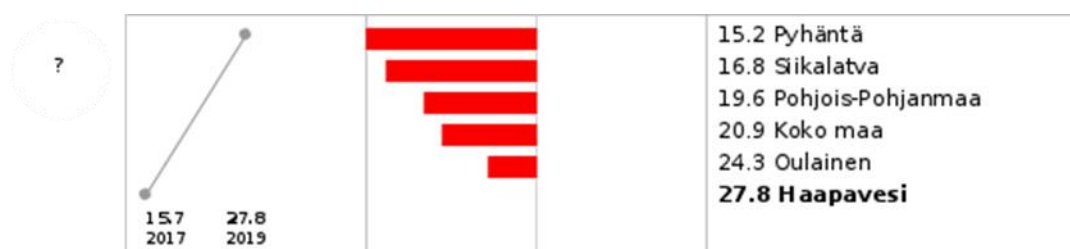
Vuosien 2017 ja 2019 välillä vähän liikkuvien nuorten (8. ja 9. luokan oppilaat) määrä kasvoi (20,9 % -> 29 %), lisäksi yhä useampi koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2019 (27,8 %). Lukema oli verrokkikuntiin ja muuhun Suomeen verrattuna korkeampi (kuva 7 seuraavalla sivulla). Läheisen ystävän puute kasvoi tarkkailuvuosina. Yksinäisyyttä haapavetisistä nuorista koki 13,8 % ja tytöistä jopa 18,1 %, kun taas maakunnassa ja koko massa yksinäisyyttä koki keskimäärin noin 10 % 8.- ja 9.-luokkalaisista. Ahdistusta koki vuonna



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

2019 14,7 % (Pohjois-Pohjanmaa 10,4 %, koko maa 12,9 %). Vähintään kaksi viikkoa kestävää masennusoireilua ilmeni haapavetisten nuorten keskuudessa (19,4 %) keskimäärin muuta maakuntaa (15,9 %) enemmän. Noin kolmannes (30,5 %) nuorista koki, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Fyysiset käynnit kouluterveydenhuollossa vähenivät vuonna 2020, mihin todennäköisesti on vaikuttanut osittain esimerkiksi COVID-19-pandemia. Myös nuorisopsykiatrian avohoitokäyntien määrä väheni vuonna 2020.



KUVA 7. Kokee terveydentilansa kohtalaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista.

Koulukiusaaminen on lisääntynyt jonkin verran. 8. ja 9. luokan oppilaista 9,7 prosenttia joutui vuonna 2019 kiusatuiksi vähintään kerran viikossa. Yläkoululla teetettiin tämän vuoksi oma erillinen kysely, sillä koululla oltiin huolissaan valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tuloksista. Koulukohtaisen kyselyn tulokset olivat huomattavasti vähemmän huolestuttavat. Kouluterveyskyselyssä 8.- ja 9.- luokkalaisista lähes neljäosa (24,3 %) kertoi kokeneensa fyysistä uhkaa vuoden aikana. Kuluneen vuoden aikana esimerkiksi vanhempien henkistä ja fyysistä väkivaltaa kokeneita nuoria oli enemmän kuin maakunnassa ja koko maassa keskimäärin. Sijoitettuna kodin ulkopuolella oli taas vähemmän nuoria kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai Suomessa keskimäärin.

Koululounaan syö yhä harvempi; vuonna 2020 peräti 32,4 % 8. ja 9. luokan oppilaista jätti koululounaan syömättä. Samansuuntaista kehitystä on ollut nähtävillä esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan tai koko Suomen luvuissa. Ylipaino vaikuttaisi taas olevan laskussa Haapavedellä ja lukema (14,7 %) oli pienempi verrattuna verrokkikuntiin tai koko maahan.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Oppilaiden osallisuus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kouluterveyskyselyn mukaan heikentyneet. 8.- ja 9.-luokkalaisista nuorista vain kolmannes (33,3 %) koki olevansa osa kouluyhteisöä vuonna 2019, kun vuonna 2017 lukema on ollut 44,9 %. Tulos oli heikompi kuin keskimäärin Pohjois-Pohjanmaalla (58,1 %) ja koko maassa (56,6 %). Vaikuttamismahdollisuudet koettiin vähäisiksi, sillä vain 7,1 % piti vaikutusmahdollisuuksia koulussa hyvinä (vrt. Pohjois-Pohjanmaa 12,6 %, koko maa 12,4 %). 66 prosenttia oppilaista koki lisäksi, etteivät opettajat olleet kiinnostuneita oppilaan kuulumisista.

Päihteiden käyttö on ollut laskusuunnassa lukuun ottamatta laittomien huumeiden kokeilua vähintään yhden kerran. Laittomien huumeiden kokeilut lisääntyivät kouluterveyskyselyjen välillä (5,1 % -> 6,3 %). Kuitenkin esimerkiksi päivittäisessä tupakoinnissa oli nähtävillä merkittävää laskua vuodesta 2017 vuoteen 2019 (11,9 % -> 3,5 %). Yhä harvempi nuori joi humalahakuisesti vähintään kerran kuukaudessa.

Vuosina 2017 ja 2019 tehtyjen kouluterveyskyselyjen mukaan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden koettu terveydentila on kohentunut. Vuonna 2019 terveydentilansa koki keskinkertaiseksi tai huonoksi 15,8 %, kun vuonna 2017 lukema oli 25,4 % (kuva 8 seuraavalla sivulla). Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kohdalla tietoa oli saatavilla vain vuodelta 2017, jolloin opiskelijoista 26,7 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Verrokkikuntaan sekä Pohjois-Pohjanmaahan ja koko Suomeen verrattuna lukiolaisten tilanne oli huomattavasti parempi, kun taas ammattikoululaisten kohdalla koettu terveydentila oli keskimääräistä huonompi.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 8. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista.

Vähän liikkuvien lukiolaisten määrä laski vuosien 2017 ja 2019 välillä (23,8 % -> 17,5 %). Lukiolaiset liikkuvat keskimääräistä enemmän kuin esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa. Ammattikoululaisten kohdalla tilanne on kuitenkin huolestuttava: heistä jopa 47,1 % harrasti hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla vain korkeintaan yhden tunnin viikossa. Ammattikoululaisten vähäinen liikunta näyttäisikin olevan laajempi ongelma (Pohjois-Pohjanmaa 41,1 %, koko maa 43 %). Ylipainovähäni lukiolaisten keskuudessa (19 % -> 10,9 %). Amatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kohdalla tietoa oli vain vuodelta 2017, jolloin 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ylipainoisia oli 23,6 %.

Vuonna 2019 koululounaan jätti lukiolaisista (17,5 %) ja ammattikoululaisista (21,8 %) väliin harvempi kuin esimerkiksi yläkoulun oppilaista. Yksinäisyyttä (ei yhtään läheistä ystävää) koki vuonna 2017 lukiolaisista 9,7 % ja ammattikoululaisista 6,9 %. Samansuuntainen tulos oli maakunnassa keskimäärin.

Päihteiden käyttö oli amatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa huomattavasti yleisempää kuin vastaavasti lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla. Vuonna 2017 ammattikoululaisista 27,6 % tupakoi päivittäin, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli 21,2 % ja päivittäin nuuskaa käytti 9,3 %. Laittomia huumeita ainakin kerran oli kokeillut 15,3 %. Ammattikoululaisten päivittäinen tupakointi oli Haapavedellä yleisempää verrattuna koko maan tai Pohjois-Pohjanmaan tuloksiin. Lukiolaisista vuonna 2017 tupakoi päivittäin 3,2 %, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli 7,9 %, nuuskaa käytti päivittäin 3,2 % ja



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

laittomien huumeiden kokeilukertoja ei ollut lainkaan. Lukiolaisten tulokset olivat hyviä koko maahan verrattuna.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 16–24-vuotiaiden määrä lisääntyi hieman tarkastelujaksolla. Kuntoutusrahaa saavien 16–19-vuotiaiden määrässä oli suuri nousu vuosien 2019 ja 2020 välillä (28,9 -> 40,3 / 1000 vastaavan ikäistä). Määrä oli kuitenkin pienempi kuin esimerkiksi verrokkikunnissa tai maakunnassa ja koko maassa keskimäärin. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–24-vuotiaiden määrä kasvoi myös hieman. Raskaudenkeskeytyksien määrä alle 25-vuotiailla väheni vuosien 2017 ja 2019 välillä.

Vuonna 2020 koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden sekä nuorisotyöttömien (18–24-vuotiaat) määrä lähti nousuun. Vuonna 2020 nuorisotyöttömyys oli 12,8 % (kuva 9) ja koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli 7,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Nousuun on osittain todennäköisesti vaikuttanut COVID-19-pandemia, sillä esimerkiksi nuorisotyöttömyyden määrä oli saatu laskemaan vuonna 2019. Vaikka nuorisotyöttömyys onkin ollut noususuuntainen, on se kuitenkin alhaisempi kuin Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Toimeentulotukea saaneiden 18–24-vuotiaiden määrä taas laski vuonna 2020 (16,4 %).



KUVA 9. Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta.

Nuorisorikollisuudessa oli nähtävillä nousua vuonna 2020. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 15–17-vuotiaiden määrä vuonna 2020 oli 50,7/1000 vastaavan ikäistä (v. 2018 lukema oli 57 ja v. 2019 44,2). Määrä oli huomattavasti vähemmän kuin Pohjois-Pohjanmaalla (76,7) tai koko



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

maassa (79,2) keskimäärin. 18–20-vuotiaiden rikoksista syyllisiksi epäiltyjen määrä kasvoi reilusti vuodesta 2019 (45,7/1000 vastaavan ikäistä) vuoteen 2020 (146,9/1000 vastaavan ikäistä). Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla määrä oli 131,2. Alioikeuksissa tuomittuja 15 vuotta täyttäneitä henkilöitä oli Haapavedellä vuonna 2020 13,5/1000 vastaavan ikäistä. Määrä oli enemmän kuin verrokkikunnissa tai muualla maassa keskimäärin.

Perusterveydenhuollon opiskeluterveydenhuollon käynnit laskivat tarkastelujaksolla noin 15 %. Opiskeluterveydenhuollon lääkärikäynnit kuitenkin nousivat, kun taas muut käynnit vähenivät. Vuonna 2020 lääkärikäyntien määrä lisääntyi merkittävästi (57 -> 81 / 1000 16–25-vuotiasta). Lääkärikäyntejä oli enemmän kuin verrokkikunnissa, mutta vähemmän kuin esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin.

Edellisen valtuustokauden aikana tehostettiin tapaturmien ennaltaehkäisyä valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot vähenivätkin 15–24-vuotiailla reilusti (vuosina 2015–2020 noin 62 %). Myös nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit vähenivät huomattavasti (kuva 10), kun taas esimerkiksi mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden 18–24-vuotiaiden määrä kasvoi vuonna 2020. Indikaattoritiedon mukaan Haapavedellä on tarvetta etenkin nuorten henkisen hyvinvoinnin, osallisuuden sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi. Tätä varten tarvitaan esimerkiksi koulujen yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämistä ja vanhemmuuden tukea.



KUVA 10. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13–17-vuotiasta.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Viime vuosien aikana nuorisotyöttömyyteen ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden tilanteeseen on pystytty vastaamaan hyvin työllisyyspalvelujen kautta. Matalan kynnyksen palvelukeskus Kokoomolla toimii muun muassa nuorten työpaja, jossa nuorilla on mahdollista saada esimerkiksi yksilövalmennusta. Kokoomo tarjoaa tukea oppisopimuspaikkojen löytämiseen, lisäksi työpajalla voi olla koulutussopimuksella tai koulutuksen tukijaksolla. Työllisyyspalvelujen työntekijät käyvät asiakkaiden kanssa säännöllisesti tutustumassa oppilaitoksissa ja esittelevät paikallisia koulutusmahdollisuuksia. Työllisyyteen liittyvien palvelujen lisäksi Kokoomo on tarjonnut tukea hyvinvoinnin edistämiseen järjestämällä nuorille liikuntaryhmiä sekä retkiä, joissa nuoret pääsevät tutustumaan esimerkiksi retkeilykohteisiin ja harrastusmahdollisuuksiin.

Edellisen valtuustokauden aikana Haapavedellä toimi useampi hanke, joilla pyrittiin edistämään nuorten hyvinvointia, työllisyyttä ja koulutukseen pääsyä. Tällaisia hankkeita olivat HaaStep-hanke (v. 2015–2017), Nuora-hanke (v. 2016–2018) ja Wassup-hanke (v. 2016–2019). HaaStep – Haapaveden seinällinen työpaja -hanke kehitti seinällistä työpajatoimintaa alle 29-vuotiaille nuorille. Tehtävänä oli tarjota säännöllistä ohjausta ja tukea opintojen suorittamiseen, arjen taitojen harjoitteluun sekä työllistymiseen. Lisäksi hankkeen yhtenä tavoitteena oli kehittää alueella nuorten parissa toimivien tahojen välistä yhteistyötä. Nuora-hankkeen yhtenä tavoitteena oli kehittää nuorten työpajan toimintaa sekä vahvistaa nuorten sosiaalisuutta ja osallisuutta. Hankkeen aikana nuoret saivat osallistua tapahtumajärjestämiseen sekä olivat osallisina elävöittämässä ja tukemassa tapahtumatoimintaa. Wassup-hankkeen tavoitteena oli kunnan työllistämisprosessien ja pitkään työttömänä olleiden työttömien palvelujen kehittäminen. Yhtenä kohderyhmänä olivat erityisesti alle 29-vuotiaat, joilla ei ollut ammatillista koulutusta tai joilla oli osaamisen kehittämisen sekä pitkäaikaisen tuen ja ohjauksen tarvetta.

Lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) -kehittämishankkeen tuella sosiaali- ja terveystieteiden Helmen kuntiin (Haapavesi ja Pyhäntä) kehitetyt Perhekeskus- ja Hyvinvoiva kasvuyhteisö -toimintamallit, joihin sisältyvät palveluohjaus ja Lapset Puheeksi -toiminta, tukevat myös



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

nuoria. Tavoitteena on ollut edistää nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmien kehittymistä sekä mahdollistaa varhainen tuki ongelmissa, vähentää pidemmällä aikavälillä korjaavien palvelujen tarvetta sekä tuoda samalla säästöä lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian palvelujen käyttökustannuksiin.

Vertailuaikana tavoitteena on ollut myös kehittää koulukuraattoritoimintaa toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa, jossa kaupunki on tullut vastuulliseksi toteuttajaksi 1.8.2014 alkaen. Ehkäisevää päihdetyötä on toteutettu hyödyntämällä PAKKA-toimintamallia, joka tähtää ikärajavalvottavien tuotteiden (alkoholi, tupakka, rahapelit) saannin vaikeuttamiseen ja käytön aloitustiän nostamiseen alaikäisillä. Lisäksi ehkäisevässä päihdetyössä on pyritty huomioimaan ajankohtaiset tarpeet. Ehkäisevää päihdetyötä oli mahdollisuus kehittää myös Maaseudun arjen palveluverkosto -hankkeen ehkäisevän päihdetyön osiossa EHYT ry:n ja Aluehallintoviraston tuella.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Työikäiset



Kuva Seppo Aho

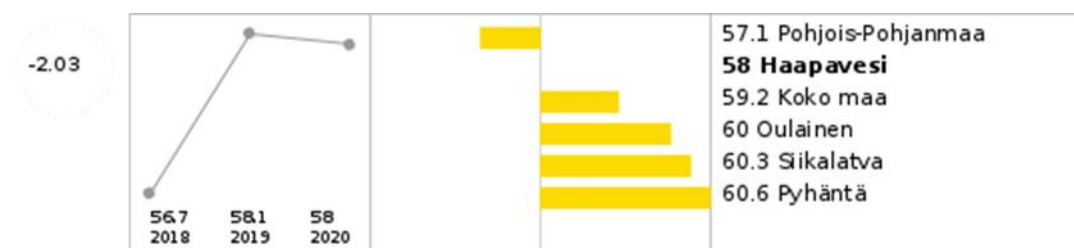
Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden määrä laski vuonna 2020, jolloin työkyvyttömyyseläkettä sai 10,8 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä oli samaa tasoa verrokkikuntien kanssa. Eniten työkyvyttömyyseläkkeelle jäämistä aiheuttivat mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt (v. 2020 5,6 %), kun taas esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten sairaudet vain 1,8 %. Vaikeasti työllistyvien 15–64-vuotiaiden määrä notkahti vuonna 2019, mutta lähti jälleen nousuun vuonna 2020, jolloin rakennetyöttömyys oli 3,7 %. Rakennetyöttömyys oli alhaisempaa kuin monissa verrokkikunnissa tai esimerkiksi maakunnassa keskimäärin. Toimentulotukea saavien 25–64-vuotiaiden määrä on laskenut tasaisesti tarkasteluvuosina (noin 7 %). Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on noussut Haapavedellä ollen vuonna 2020 58 vuotta (kuva 11). Tämä



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

on alhaisempi kuin verrokkikunnissa mutta korkeampi kuin Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin.



KUVA 11. Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 25–64-vuotiaiden määrä on noussut viime vuosina. Vuonna 2020 erityiskorvattaviin lääkkeisiin oli oikeutettuja 26,8 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden määrä laski vuonna 2020 vuoden 2019 nousun jälkeen. Sairauspäivärahan saaneiden määrässä Haapavesi on keskitasoa. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä oli moniin verrokkikuntiin sekä esimerkiksi koko maakuntaan nähden alhaisempi (v. 2020 26,1 %).

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit vähenivät vuonna 2020 johtuen todennäköisesti COVID-19-pandemiasta. Lääkärikäyntejä oli kuitenkin huomattavasti enemmän kuin verrokkikunnissa, maakunnassa tai koko maassa keskimäärin. Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen 25–64-vuotiaiden määrä lisääntyi vuonna 2020 ja oli reilusti enemmän kuin esimerkiksi verrokkikunnissa tai Pohjois-Pohjanmaalla yleisesti (kuva 12 seuraavalla sivulla). Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajakset lisääntyivät huomattavasti 25–44-vuotiailla, kun taas esimerkiksi 45–64-vuotiailla ne vastaavasti laskivat. 25–44-vuotiailla koti- ja vapaa-ajan tapaturmien hoitajaksojen määrä oli myös paljon korkeampi kuin verrokkikunnissa ja maakunnassa. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastolla olleita 25–64-vuotiaita oli enemmän kuin esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin, mutta määrä on ollut laskusuuntainen viime vuosina.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 12. Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25–64-vuotiaat potilaat / 10 000 vastaavan ikäistä.

Sekä psyykkisten että fyysisten sairauksien ennaltaehkäisyyn on kannattavaa panostaa työikäisissä. Myös esimerkiksi työkykyä on tärkeää edistää kunnassa. Työkyvyn edistämisessä on onnistuttu Haapavedellä, sillä työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on laskenut tasaisesti ja keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on noussut. Vuonna 2017 aloitettiin HALI-hankkeen tuella matalan kynnyksen liikuntaryhmiä sekä kehitettiin työikäisten liikuntaneuvontaa. HALI-hankkeen aikana perustettu moniammatillinen terveystuokuntaryhmä tuki eri-ikäisten terveyttä edistävän liikunnan ja liikuntaneuvonnan kehittämistä poikkihallinnollisesti. Haapavesi oli mukana vuosina 2017–2018 toimineessa valtakunnallisessa VESOTE-hankeessa (Vaikuttavaa elintapaohjausta sosiaali- ja terveydenhuoltoon poikkihallinnollisesti -hanke). Mielenterveysperusteisesti sairaspäivärahaa saaneiden määrä on lisääntynyt viime vuosina. Lisäksi mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt olivat suurimpia työkyvyttömyyden aiheuttajia Haapavedellä. Tämän vuoksi mielenterveyden ennaltaehkäisevää toimintaa olisi jatkossa monialaisesti kehitettävä.

Haapavedellä on panostettu vahvasti työttömien palveluihin ja työllisyyden edistämiseen. Haapavedellä toimii kaikenikäisille työttömille tarkoitettu työpaja, joka aloitti toimintansa vuonna 2017 ja tarjoaa mielekästä toimintaa arkeen. Työpajatoimintaan kuuluu lisäksi yksilövalmennus. Työpaja toimii Kokoomolla, joka on matalan kynnyksen palvelukeskus. Kokoomolla toimii lisäksi työllisyyskoordinaattori, joka ohjaa asiakkaita työllistymistä edistäviin palveluihin, kuten kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun tai opiskelemaan. Työllisyyspalveluissa huomioidaan työttömien hyvinvointi järjestämällä muun muassa



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

viikoittainen liikuntaryhmä sekä erilaisia retkiä. Kokoomon tiloissa toimii lisäksi Ratkomo, jossa vierailee esimerkiksi työttömien terveystarkastuksen sairaanhoitaja, A-klinikan sairaanhoitaja tai käynnissä olevien hyvinvointia tukevien hankkeiden työntekijöitä.

Työllisyyspalveluja edistäviä hankkeita on ollut viime vuosina Haapavedellä runsaasti. Wassup-hankkeen (2016–2019) tavoitteena oli kunnan työllistämisprosessien ja pitkään työttömänä olleiden palveluiden kehittäminen. Lisäksi hankkeessa tavoiteltiin työttömien aktivointiasteen nousua ja elämänhallinnan vahvistumista. Vuonna 2019 alkaneessa Kylätalkkarit ja virikevieraat -hankkeessa kohderyhmänä olivat alle 29-vuotiaat ja yli 54-vuotiaat työelämän ulkopuolella olevat henkilöt sekä pitkäaikaistyöttömät ja jostain muusta syystä heikommassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt. Hankkeessa työllistettiin asiakkaita palkkatuella ja työkokeilulla, selvitettiin asiakkaiden työ- ja toimintakykyä sekä tarjottiin erilaisia lyhyitä koulutuksia. Samalla tarjottiin apua kotona asumiseen hankkeen välilliselle kohderyhmälle, eli ikääntyville.

Edellä mainittujen hankkeiden lisäksi vuonna 2020 Haapavedellä aloitti KELEKKA-hanke, jonka tavoitteena on kehittää palvelukeskus Kokoomoon palvelumalli, jossa tarjotaan asiakkaille yksilö- ja ryhmävalmennusta. Tavoitteena on tukea hankkeen asiakkaiden yksilöllisen työllisyys- tai ammatillisen kuntoutuspolun muodostumista. Lisäksi tavoitteena on pitkäaikaistyöttömyyden vähentyminen sekä asiakkaiden elämänlaadun parantuminen.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Ikäihmiset



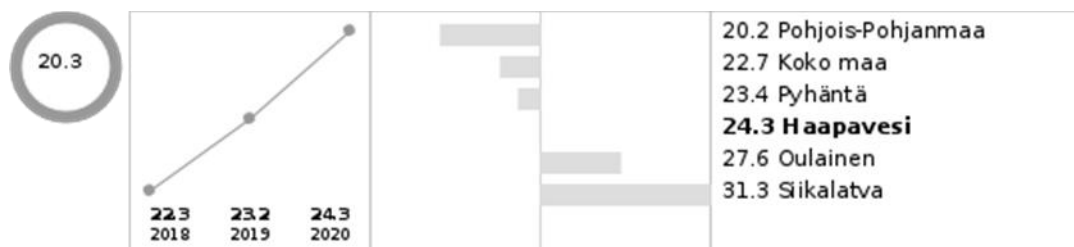
Kuva Seppo Aho

Kuten aiemmin jo todettiin, Haapaveden väestö ikääntyy. 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 20 % vuosina 2015–2020. 65 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2020 noin neljännes väestöstä (24,3 %, kuva 13 seuraavalla sivulla). Täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä. Haapavedellä sai vuonna 2020 täyttä kansaneläkettä 65 vuotta täyttäneistä 2,7 %. Pienituloisten osuus on ollut laskeva, mutta osuus on edelleen enemmän kuin esimerkiksi maakunnassa keskimäärin. Myös keskimääräiset kokonaiseläkkeet ovat olleet noususuuntaiset viime vuosina. Vuonna 2020 keskimääräinen kokonaiseläke oli 1401 €/kk, joka oli noin 200 euroa vähemmän kuin esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin. Toimeentulotukea saaneiden määrä on pysynyt viime vuosina melko samana. Haapavedellä toimeentulotukea sai verrokkikuntiin verrattuna useampi 65 vuotta täyttänyt.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 13. 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä.

Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden sekä 80 vuotta täyttäneiden määrä nousi vuoden 2019 notkahduksen jälkeen vuonna 2020. 75 vuotta täyttäneistä 87,6 % asui kotona, ja 80 vuotta täyttäneistä 82 % (kuva 14). Pohjois-Pohjanmaan verrattuna Haapaveden lukemat olivat hieman heikompia. Yksin asuvia yli 75-vuotiaita oli 40,6 %. Vuonna 2020 tehostetussa palveluasumisessa 75 vuotta täyttäneistä asui 11,7 %. Määrä on enemmän kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa keskimäärin, mutta vähemmän kuin joissain verrokkikunnissa. Vertailujaksolla määrä on ollut alimmillaan vuonna 2018. Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksessa 75 vuotta täyttäneitä oli hoidossa 0,8 %. Vuonna 2018 säännöllisen kotihoidon piirissä oli yli 75-vuotiaita 14,2 %. Uudempiä tietoja ei ole saatavilla. Vuonna 2020 kotihoidon palvelusetelimenot sekä vanhusten laitospalveluiden käyttökustannukset laskivat. Lisäksi omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneiden hoidettavien määrä vähentyi.



KUVA 14. Kotona asuvat 80 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Vuoden 2020 COVID-19-pandemia on todennäköisesti vaikuttanut monelta osin sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoihin. Vuonna 2020 oli havaittavissa perusterveydenhuollon



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

avohoidon lääkärikäyntien määrän vähenemistä. Laskusta huolimatta määrä oli kuitenkin huomattavasti enemmän kuin verrokkikunnissa, Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa. Koti- ja vapaa-ajan turmiin liittyvissä hoitojaksoissa 65 vuotta täyttäneillä oli suuri nousu vuosien 2019 ja 2020 välillä. 65–74-vuotiaissa vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettavien määrä on ollut noususuuntainen, kun taas yli 75-vuotiaissa määrä laski vuonna 2019 (uudempaa tietoa ei ole saatavilla). Huolestuttavaa on ollut kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen merkittävä nousu 65 vuotta täyttäneillä vuonna 2020 (kuva 15) sekä psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien lisääntyminen yli 75-vuotiailla. Esimerkiksi kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitojaksoja oli huomattavasti enemmän kuin koko maassa tai maakunnassa keskimäärin.



KUVA 15. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden määrä on ollut viime vuosina laskussa. Vuonna 2020 vastaavan ikäisestä väestöstä 68,9 % oli oikeutettuja erityiskorvattaviin lääkkeisiin. Kuitenkin depressiolääkkeistä korvauksia saaneiden 65 vuotta täyttäneiden määrä on noussut, ja vuonna 2020 korvausta depressiolääkkeistä sai 13,3 %. Määrä oli enemmän kuin osassa verrokkikunnista sekä koko maassa keskimäärin.

Haapavedellä on pyritty panostamaan ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseen ja terveyden ylläpitämiseen. Haapavedellä on toiminut seniorineuvola, jossa tehdään suunnitellusti ennaltaehkäiseviä, niin sanottuja ikästarttitarkastuksia yli 65 vuotta täyttäneille. Edellisen valtuustokauden aikana Haapavedellä toimi OmaisOiva-hanke, jonka avulla tuettiin



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

omaishoitajien jaksamista tarjoamalla tietoa, ohjausta sekä vertaistukea mahdollisimman lähellä kotia.

Haapavedellä toimii vanhus- ja vammaisneuvosto, joka osaltaan on kehittämässä kunnan toimintaa ikäystävällisempään suuntaan. Kaatumisista johtuvien tapaturmien ehkäisemiseksi vuonna 2017 aloitettiin sosiaali- ja terveystoimen henkilökunnan koulutukset suositusten mukaisiin toimintatapoihin. Lisäksi samana vuonna vanhustenhuollossa aloitti fysioterapeutti, joka mahdollistaa ikäihmisten paremman toimintakyvyn tukemisen ohjaamalla koti- ja laitoshoidossa olevien ikäihmisten lihaskuntoa ja tasapainoa ylläpitävää toimintaa. Haapavedellä on ollut myös HALI-hanke, jonka tuella kehitettiin ikäihmisten toimintakykyä hankkimalla tasapainoa ja lihasvoimaa lisääviä liikuntavälineitä sekä järjestettiin tilat ja ohjattuja liikuntaryhmiä ikäihmisille. Tähän mennessä tehdyt toimenpiteet eivät kuitenkaan ole vielä olleet riittäviä, sillä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat lisääntyneet.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Kaikki ikäryhmät



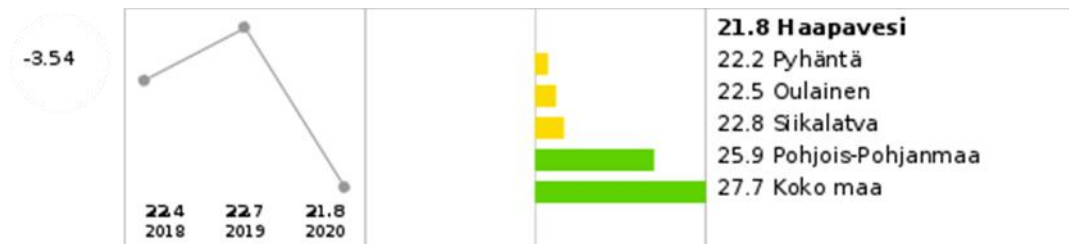
Kuva Seppo Aho

Haapaveden pienituloisuusaste on laskenut viime vuosina 7,5 %. Pienituloisuusaste on kuitenkin vielä hieman korkeampi kuin esimerkiksi koko maassa keskimäärin. Gini-kerroin mittaa kuntalaisten tuloeroja. Mitä suurempi gini-kerroin on, sitä epätasaisempi on tulojako. Vuonna 2020 gini-kerroin oli Haapavedellä 21,8 (vrt. Pohjois-Pohjanmaa 25,9, koko maa 27,7, kuva 16 seuraavalla sivulla). Indikaattoritiedon mukaan tuloerot ovat kaventuneet viime vuosina. Toimeentulotukea saaneiden määrä on pääsääntöisesti ollut laskusuunnassa. Vuonna 2020 toimeentulotukea saaneita kotitalouksia oli 282 ja keskimääräinen euromäärä asukasta kohden 68,2 €. Yleistä asumistukea sai 7,4 % asutokunnista vuonna 2020. Yksinasuvien naisten ja miesten välillä ei ollut merkittävää eroa toimeentuloa pitkäaikaisesti saaneiden keskuudessa.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi



KUVA 16. Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset ovat nousseet viime vuosina. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset asukasta kohden olivat vuonna 2020 korkeammat kuin koko maassa ja maakunnassa keskimäärin mutta alhaisemmat kuin verrokkikunnissa (kuva 17). Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot ovat kasvaneet viime vuosina melko paljon ja ovatkin maakunnallisesti korkeat.



KUVA 17. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa / asukas.

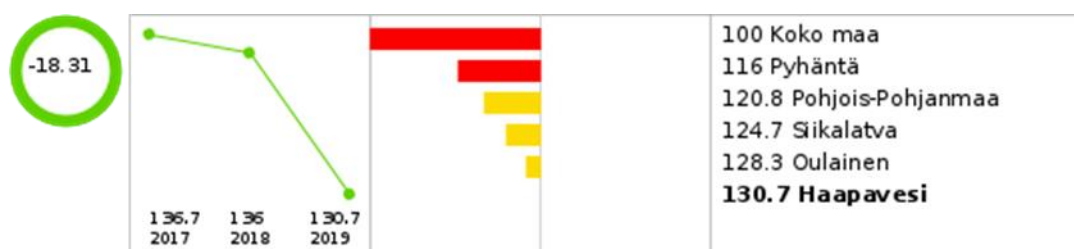
Vuonna 2020 perusterveyden avohuollon lääkärikäyntien määrä väheni, kun taas erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien määrä lisääntyi. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot lisääntyivät noin 31 % ja määrä olikin alueellisesti korkeimmasta päästä. Alkoholijuomien myynti asukasta kohti nousi vuonna 2020, mutta määrä oli vähemmän kuin useissa vertailukunnissa tai Pohjois-Pohjanmaalla. Myös päihdehuollon palveluja käytettiin enemmän. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidettujen potilaiden määrä kasvoi hieman, samoin päihdehuollon laitoksissa olleiden asiakkaiden määrä. Lisäksi päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärä kasvoi.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

THL:n sairastavuusindeksi kuvaa kunnan väestön sairastavuutta suhteessa koko maahan (100). Indeksien sisältämät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat, aivoverisuonisairaudet sekä dementia. Lisäksi edellä mainituista sairauksista on omat indeksinsä. THL:n sairastavuusindeksin mukaan sairastavuus on vähentynyt Haapavedellä viime vuosina noin 18 prosenttia, ollen 130,7 vuonna 2019. Suunta on oikea, mutta sairastavuus on edelleen naapurikuntia ja maakuntaa suurempi (kuva 18).



KUVA 18. THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioitu.

Tarkemmista indeksitiedoista huolestuttavaan suuntaan ovat muuttuneet sepelvaltimotautitapahtumien määrää kuvaava sepelvaltimotauti-indeksi (148,2, noussut 14 %), tapaturmaindeksi (138,4, noussut 22 %) ja syöpäindeksi (92,2, noussut 21 %). Sepelvaltimotautitapahtumien ja tapaturmien ilmaantuvuus oli korkeampi kuin verrokkikunnissa tai Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin. Syöpien esiintyvyys on ollut vielä alueellisesti matalalla tasolla, mutta uudet syöpätapaukset ovat lisääntyneet Haapavedellä viime vuosina. Vuonna 2019 muista indekseistä mielenterveysindeksi oli vuonna 140,8 (laskusuunnassa, mutta alueellisesti ylittä tasoa), tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi 143 (laskusuunnassa, mutta korkeampi kuin verrokkikunnissa tai maakunnassa) sekä aivoverisuonitauti-indeksi 112,9 (laskusuunnassa, samaa tasoa kuin maakunnassa keskimäärin).

Rikosten sekä liikenneturvallisuuden vaarantamisten ja liikenne rikkomusten määrä laski Haapavedellä vuonna 2020. Kuitenkin suhteessa verrokkikuntiin sekä esimerkiksi Pohjois-



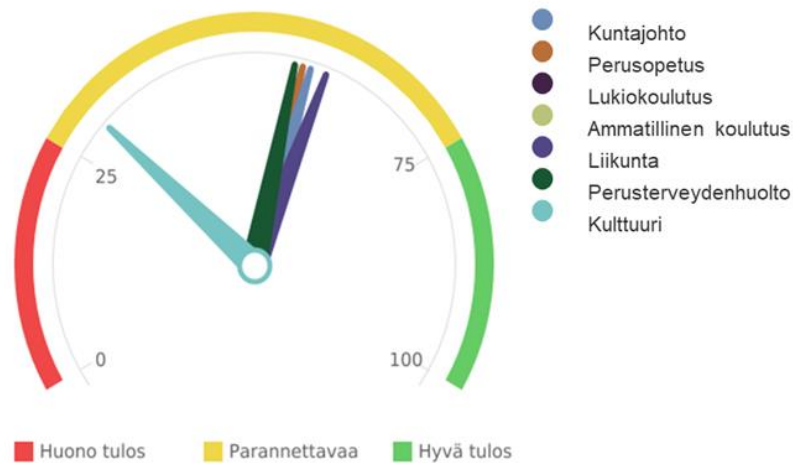
Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Pohjanmaahan, poliisin tietoon tulleita henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia oli edelleen keskimääräistä enemmän. Päihteiden vaikutuksen alaisuudessa tehtyjen väkivaltarikoksien syyllisiksi epäiltyjen määrä on kasvanut viime vuosina ja on enemmän kuin verrokkikunnissa tai koko maassa. Muutoin päihteiden vaikutuksen alaisina tehtyjen rikosten määrä on vähentynyt ja esimerkiksi huumausainerikosten ja rattijuopumusten määrä on laskenut.

Terveydenedistämisasiivisuudessa (TEA) Haapavedellä on vielä parannettavaa. Alla olevassa kuvassa (kuva 19) TEAvisari-tilanne vuodelta 2021.

Kaikki sektorit: Haapavesi 2021



KUVA 19. TEAvisari v. 2021.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Yhteenveto

Haapaveden asukasluku on ollut jo useamman vuoden ajan laskeva. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus ja lainakanta ovat kasvaneet. Kuten monissa muissakin kunnissa, myös Haapavedellä väestö ikääntyy. Edellä mainitut asiat tuovat monenlaisia haasteita kaupungin toiminnalle. COVID-19-pandemia toi omat haasteensa heikentämällä muun muassa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia. Jatkossa on tärkeää tehdä monialaista yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen eteen. Kustannusten hillitsemiseksi painopistettä on saatava ennaltaehkäisevään suuntaan. Tulevaisuudessa on tärkeää kiinnittää huomiota muun muassa lasten ja nuorten osallisuuteen ja mielen hyvinvointiin, vanhemmuuden tukemiseen, työikäisten toimintakyvyn ja työllisyyden edistämiseen, elintapaohjaukseen ja liikuntaneuvontaan sekä ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämiseen ja kotona asumisen tukemiseen.

Olemassa olevat palvelut, rakenteet ja hyvät käytännöt Haapavedellä

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa on käytössä lasten ja perheiden osallisuutta tukevat työkäytännöt. Kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapille tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, ja 3 ja 5 vuotta täyttävien lasten perheille tarjotaan Lapset puheeksi -keskustelua. Keskustelua tarjotaan myös, jos lapsen/perheen elämässä tapahtuu suuria muutoksia. Lastenneuvolan kanssa tehdään yhteistyötä syvennetyn 4-vuotisneuvolan osalta (yhdessä huoltajan kanssa täytetään havainnointilomake lapsesta neuvolatarkastusta varten). Esikouluun siirtyvän lapsen kohdalla tehdään tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta esikouluun, yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Varhaiskasvatuspaikoissa huomioidaan lasten ja perheiden osallisuus toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa (muun muassa lasten kokoukset). Ammattitaitoinen hoito-, kasvatus- ja opetushenkilöstö toimii päiväkodeissa pienryhmätoiminnan periaattein.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Koko varhaiskasvatuksen tärkeä teema on myös kestävän kehityksen opetteleminen yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Perusopetus

Haapaveden perusopetuksessa kiinnitetään ennakoivasti huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin ja jaksamiseen. Oppilashuoltohenkilöstöä on viime vuosina lisätty ja pyritty sitä kautta vaikuttamaan lasten ja nuorten ongelmien löytämiseen ja ratkaisemiseen.

Kouluissa on käytössä sekä varhaisen puuttumisen malli että poissaoloihin puuttumisen malli. Lapset puheeksi -keskusteluja tarjotaan kaikille 3.- ja 7.-luokkalaisten huoltajille. Lisäksi on mahdollista pitää Lapset puheeksi -neuvonpitoja. Uuden yläkoulu/lukion myötä koulujen pihat ovat erittäin toiminnallisia ja mahdollistavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen. Kolmas sektori ja nuorisotoimi ovat vahvasti mukana koulujen toiminnassa. Nuorisotoimen kautta toimii koulunuorisotyöntekijä, joka on lapsille ja nuorille helposti lähestyttävä aikuinen (ei opettaja) koululla. Haapaveden kaupunki on mukana Harrastamisen Suomen malli -toiminnassa projektin Hauska Harrastaa Haapavedellä kautta. Hankkeen kautta järjestetään 25–30 kerhoa. Kerhotoimintaa järjestetään kaikilla kouluilla yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Lukio

Haapaveden lukiossa kiinnitetään vahvasti huomiota opiskelijoiden hyvinvointiin ja pyritään kehittämään opiskelijoiden osallistumisen mahdollisuuksia koulun perustoiminnan ja opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittämiseen. Opiskelijoilla on edustus koulun kehittämisryhmässä ja opettajainkokouksissa. Opiskelijakunnan hallitus toimii opiskelijoiden ja opettajien välisenä yhteistoimintaelimenä. Yhteyttä huoltajiin pidetään Wilmalla ja huoltajia edustaa lukion vanhempaintoimikunta.

Koululla järjestetään monia hyvinvointia parantavia tempauksia. Liikunta-agentit järjestävät liikuntatuokioita. Opiskelijoiden ryhmätyksessä pyritään tutustuttamaan opiskelijat toisiinsa ja lisäämään ryhmähenkeä. Lukuvuoden mittaan järjestettävillä tapahtumilla tuodaan



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

virkestystä opiskelijoiden arkeen. Lukion opiskeluhuolto toimii mallikkaasti. Opiskelijat saavat tarvittaessa varsin nopeasti yhteyden kuraattoriin tai terveydenhoitajaan. Myös psykologin palveluja on saatavilla.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö tuottaa lapsille ja nuorille nuorisotoimintaa yhteistyössä erilaisten toimintaryhmien, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa, mutta kannustaa samalla myös omaehtoiseen toimintaan. Nuorisotyössä huomioidaan etsivän nuorisotyön ja erityisnuorisotyön laajenevaa toimintakenttää.

Hyvinvointia edistävä toiminta on nuorisotyössä erittäin tärkeässä roolissa. Keskeisiä asioita ovat erilaista elämäniloa tuottavat asiat, harrastamaan kannustaminen sekä aktivointi kaikilla elämän osa-alueilla. Nuorisotyön kautta lapsille ja nuorille mahdollistetaan luotettavan aikuisen läsnäoloa sekä kuuntelu- ja keskustelumahdollisuuksia mieltä askarruttavissa asioissa.

Nuorisotyön keskeisiä toimintamuotoja ovat muun muassa nuorisotalotoiminta, etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, seinätön työpaja/yksilövalmentaja, nuorisovaltuusto, erilaiset tapahtumat ja matkat, perhekeskeinen toiminta sekä koulunuorisotyö.

Etsivä nuorisotyö

Haapavedellä etsivää nuorisotyötä tekee Jelppiverkko. Etsivä nuorisotyö on tärkeässä roolissa tukemassa nuorta elämän eri osa-alueilla sekä kulkemassa rinnalla elämän eri vaiheissa ja muutostilanteissa. Erilaiset matalan kynnyksen säännölliset tapaamiset, kuten esimerkiksi Jelppikahvila kerran viikossa, antavat syrjäytymisvaarassa oleville nuorille sisältöä elämään, auttavat luomaan sosiaalisia kontakteja sekä tukevat arjen hallintaa. Etsivä nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä kunnan muiden nuorisotoimijoiden kanssa.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Suurin osa etsivän nuorisotyön asiakkaista tarvitsee monimuotoista ja pitkäkestoista ohjausta, neuvontaa ja palvelua. Heitä ohjataan tarvittaessa mielenterveyspalveluiden piiriin, työpajalle opintojen, työkokeilun tai kuntouttavan työtoiminnan pariin sekä Kelan kuntoutuspalveluihin. Lisäksi nuoria ohjataan vapaa-aika- ja liikuntapalveluihin ja sitä kautta terveellisempiin elämäntapoihin sekä pyritään parantamaan arjen hallintaa esimerkiksi asumisasioissa ja virastokäynneissä. Ensisijaisesti toiminnassa keskitytään koulunkäynnin tukemiseen keskeyttämisvaarassa olevien osalta ja jo keskeytyneiden opintojen jatkamiseen sekä niiden nuorten löytämiseen, jotka ovat palveluiden ulkopuolella.

Etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu vuosittaisiin kutsuntoihin, jolloin hänellä on mahdollisuus tavata alueen koko ikäluokka, ja samalla ohjata tuen tarpeessa olevat nuoret etsivän nuorisotyön palvelujen piiriin. Etsivä nuorisotyö on ensisijaisen tärkeässä roolissa Haapavedellä. Nuoria on saatu aktivoitua ja motivoitua takaisin koulutuksen tai työelämän pariin ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Monet ovat saaneet apua sekä ohjausta kasautuneiden tai pitkittyneiden ongelmien selvittämiseksi.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden tehtävänä on tarjota kuntalaisille työllistymistä edistäviä palveluita, kehittää työllistymisprosesseja ja opastaa kaupungin asukkaita aiheeseen liittyvissä kysymyksissä. Työllisyydenhoito kohdistuu erityisesti pitkään työttömänä olleisiin haapavetisiin sekä nuoriin työttömiin, ja sen avulla pyritään löytämään asiakkaille polkuja avoimille työmarkkinoille. Palveluiden tavoitteena on muun muassa toiminnan asiakkaiden työmarkkina-aseman ja toimeentulon parantaminen, paikallisten yritysten ja yhdistysten ohjaus ja neuvonta työllistämiseen liittyvissä asioissa sekä työllisyydenhoidon kehittäminen yhteistyössä paikallisten verkostojen kanssa.

Nämä palvelut lisäävät toiminnan asiakkaiden hyvinvointia useista näkökulmista. Taloudellisesta näkökulmasta asiakkaiden toimeentulo parantuu työllistymisen myötä ja tätä kautta myös asiakkaiden mahdollisten perheenjäsenten ja lasten taloudellinen tilanne



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

helpottuu. Osallisuusnäkökulmasta palvelut tarjoavat suoran työllistymisen lisäksi monia mahdollisuuksia kokea osallisuutta erilaisissa ryhmä- ja harjoitteluympäristöissä sekä matalan kynnyksen kohtaamistoiminnassa. Tämä ehkäisee yksinäisyyden kokemusta ja antaa mahdollisuuksia luoda uusia sosiaalisia suhteita sekä saada vertaistukea. Fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta työllisyyspalvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia ohjaamalla heitä sekä yleisiin että työttömille erityisesti suunnattuihin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä tarkoituksenmukaisiin kuntoutusprosesseihin. Työntekijät toimivat asiakkaan tukena eri palveluiden parissa ja siirtymävaiheissa, mikä tukee psyykkistä hyvinvointia. Työllisyyspalveluiden koordinoima palkkatukityöllistäminen lisää kuntalaisten hyvinvointia osaamisen ja työkokemuksen kasvamisella. Palveluiden tuomat edut vaikuttavat pääkohderyhmän perheen ja lähipiirin hyvinvoinnin lisääntymiseen.

Työllisyyspalveluiden hallinnoima Kylätalkkari-toiminta lisää hyvinvointia myös ikäihmisten näkökulmasta. Palvelu tuottaa osittain maksutonta talkkaripalvelua, joka tukee ikäihmisten kotona asumista. Etenkin maksuttomuusehdon täyttävälle asiakkaille palvelu voi toimia selkeänä taloudellisen tilanteen helpottajana ja lisätä turvallisuuden sekä osallisuuden kokemuksia ikäihmisillä. Pihoilla ja kiinteistöissä tehtävä työ lisää myös fyysistä turvallisuutta. Vuoden 2021 lopulla tehdyn asiakaskyselyn mukaan ikäihmiset kokivat palvelun lisäävän myös psyykkistä turvallisuutta.

Työllisyyspalveluiden tärkeänä toimintana on ollut työttömien työpajan ja sen sisällä toimivan nuorten työpajan Starttaamon palvelut. Työttömien työpajan asiakkaat ovat olleet toiminnassa joko kuntouttavassa työtoiminnassa, sosiaalisessa kuntoutuksessa, työkokeilussa tai koulutusopimuksella. Toiminnassa on panostettu työtoiminnan lisäksi erilaisiin ryhmätoimintoihin ja yksilöohjaukseen, mikä on lisännyt asiakkaiden psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Etenkin nuorten toiminnassa on panostettu itsetuntotyöskentelyyn sekä opiskelu- ja työelämätaitojen lisäämiseen. Toiminnassa on ollut suuressa osassa yhteisöllisyys ja asiakkaiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Työpajatoiminta jatkaa toimintaansa 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen tuottamana palveluna, jolloin se siirtyy pois Haapaveden kaupungin itse tuottamasta palveluvalikoimasta.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut luovat edellytyksiä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tarjoamalla terveyttä edistävää liikuntaa ja liikuntapaikkoja, tukemalla kansalaistoimintaa sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. Liikuntapalvelut järjestävät kuntalaisille vapaa-aikapalveluita sekä toimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa. Lisäksi liikuntapalvelut tukevat lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Liikuntalaissa korostuvat terveyttä edistävä liikunta ja hyvinvointipolitiikka.

Haapavedellä on panostettu kattaviin liikuntamahdollisuuksiin. Paikkakunnalta löytyvät esimerkiksi uimahalli, jäähalli, kattavat latualueet, urheilu-, pesäpallo-, lentopallo- sekä tenniskentät, frisbeegolf-radat ja skeittipuisto. Lisäksi paikkakunnalta löytyy useita eri luontoliikuntapaikkoja, joita on viime vuosina kehitetty runsaasti muun muassa yhdistysten toimesta.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuri on merkittävässä roolissa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja vapaa-ajan mielekkyyden edistämiseksi. Kulttuuri edistää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kulttuuritoimi tuottaa kuntalaisille monenlaista matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa yhteistyössä erilaisten toimintaryhmien, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Kulttuurin osa-alueella tehdään tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa muun muassa tapahtumatuotannossa.

Kulttuuritoimi panostaa esimerkiksi lasten ja nuorten kulttuurikasvatukseen tarjoamalla erilaista kulttuuritoimintaa sekä koulu- että vapaa-aikana (muun muassa Lasten ja nuorten kulttuuriviikot keväisin). Vuonna 2023 otetaan käyttöön kulttuurikasvatussuunnitelma, joka ohjaa lapsille ja nuorille tarjottavaa kulttuuritoimintaa. Lisäksi huomioidaan kasvavan



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

eläkeläisväestön sekä laitoksissa ja pienryhmäkodeissa asuvien vanhusten että erityisryhmien kulttuuritarjonta.

Kulttuuritoimen keskeisiä toimintamuotoja ovat muun muassa erilaiset tapahtumat, näyttelytoiminta, museotoiminta, kotiseututyö sekä kotiseutuarkisto ja kulttuurimatkat.

Kirjasto

Haapaveden kirjasto tarjoaa Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kirjastojen vision mukaisesti "Kaikkea hyvään elämään". Kirjaston palvelut ovat helposti saavutettavat sekä ajallisesti laajojen aukioloaikojen että kunnan koko alueen kattavan kirjastoautoreitistön takia. Kirjastossa ja kirjastoautossa on monipuolinen ja uusiutuva ajantasainen kokoelma. Haapaveden kirjasto toimii osana Joki-kirjastojen yhteistyöryhmää ja Pohjoisen eKirjastoa. Kirjaston ja koulun yhteistyö on kirjattu sekä paikalliseen opetussuunnitelmaan että kulttuurikasvatussuunnitelmaan, ja sillä ehkäistään lukutaidon eriarvoistumista. Lukutaito ehkäisee syrjäytymistä ja syrjäytymisen väheneminen lisää hyvinvointia.

Kansalaisten digiopastaminen tukee jokaisen mukana pysymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. Kirjastossa on mahdollista kokea elämyksiä ja osallistua toimintaan erilaisten tapahtumien muodossa. Tämä lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Kirjasto on turvallinen tila, jossa erilaiset ja eri-ikäiset ihmiset voivat kohdata toisensa, vaikka yhteistä aktiivista toimintaa ei olisikaan. Kirjastotila ja kirjastoyhteisön jäsenyys yhdistävät, jolloin kulttuurinen vuoropuhelu on luonnollista.

Jokihelmen opisto

Jokihelmen opisto toimii Haapavedellä, Kärsämäellä, Merijärvellä, Oulaisissa, Pyhännällä ja Siikalatvan kunnassa. Haapavesi on isäntäkunta ja muut kunnat ovat sopimuskuntia. Jokihelmen opisto on laaja-alainen, joustava, tässä ajassa ja tulevaisuuden kehityksen sykkeessä oleva, vahva alueellinen väestön tarpeita kuunteleva oppilaitos kuntien keskustoissa ja kylillä. Opetustoiminta perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä (21.8.1998/632)



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

ja Lakiin taiteen perusopetuksesta (21.8.1998/633) ja on OPH:n järjestämisluvan alaista toimintaa.

Jokihelmen opisto järjestää laadukkaita ja monipuolisia vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen oppimismahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiä eri-ikäisille ihmisille. Jokihelmen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, jatkuvan ja elinikäisen oppimisen, kotien kasvatustyön tukemisen, osallisuuden, terveyden, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäjänä sekä alueen kulttuurin tuottajana.

Jokihelmen opisto edistää monipuolisella vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kurssitarjonnalla yksilöiden persoonallisuuden ja osaamisen kasvua sekä osallisuutta, lasten ja nuorten taidekasvatusta ja sosiaalistumista, työikäisten työkyvyn ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista, ikääntyvien toimintakyvyn ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista sekä alueen kulttuurin, identiteetin ja perinteen vaalimista ja edistämistä. Opisto lisää lisäksi alueen elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä ja vetovoimaa.

Jokihelmen opiston strategia vuosille 2022–2025 korostaa ihmiskeskeisyyttä, merkityksellisyyttä ja osallisuutta. Arvot ohjaavat käytännön toimintaamme ja sisältöjämme:

Elämänikäinen oppiminen (Uuden oppiminen on merkityksellistä, henkilökohtaiset tarpeet, toiveet, odotukset, vapaaehtoisuus...)

Kokonaisvaltainen hyvinvointi (psyko-fyysis-sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen)

Ihmisläheisyys ja osallisuus (kohtaamisia, vuorovaikutusta, psykologinen turvallisuus...)

Elämyksellisyys ja uuden luominen (tekeminen ja siitä nauttiminen, iloa, arjen pieniä tähtihetkiä...)

Vastuullisuus (kaikessa toiminnassa, kestävä tulevaisuus, kestävä kehitys...)

Jokihelmen opiston visio/tavoitteena on tuottaa iloa, hyvinvointia, sivistystä ja elämyksiä kaikenikäisille.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Järjestöt, yhdistykset ja seurakunta

Järjestöt ja yhdistykset ovat kunnissa tärkeässä roolissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Erilaiset järjestöt ovat muun muassa tärkeä kumppani julkisten palvelujen tuotannossa. Järjestöt ja yhdistykset tarjoavat mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan toimintaan sekä erilaisiin harrastuksiin. Järjestö- ja yhdistystoiminta ehkäisee esimerkiksi yksinäisyyttä ja syrjäytymistä tarjoamalla vuorovaikutuksellisuutta ja yhteisöllisyyttä. Toiminta antaa vaikuttamismahdollisuuksia myös sellaisille kuntalaisille, joiden ääni jää muutoin heikosti kuulluksi. Lisäksi järjestöt ja yhdistykset antavat mahdollisuuden kuulua yhteisöön ja tarjoavat tilaisuuden mielekkääseen tekemiseen. Järjestö- ja yhdistystoiminta voi toimia samalla myös vertaistuen antajana. Haapavedellä toimii useita aktiivisia järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka täydentävät kaupungin tarjoamia palveluja muun muassa erilaisilla harrastusmahdollisuuksilla sekä järjestämällä monenlaisia tapahtumia.

Myös seurakunta on merkittävässä roolissa hyvinvoinnin edistämisessä kunnassa. Haapaveden seurakunnan strategian keskeisin viesti on ”Olet nimeltä kutsuttu”. Se korostaa seurakuntaa kutsuvana yhteisönä. Yhteisö elää jokaisen haapavetisen rinnalla kutsuen, kohdaten ja koskettaen. Julistuksen keskiössä on armollisuus ja jokaisen haapavetisen kohtaaminen henkilökohtaisesti. Seurakunta kutsuu rohkeasti mukaan toimintaan ja toimimaan. Jäsenyys seurakunnassa koetaan arvokkaaksi ja merkitykselliseksi.

Seurakunta myös kulkee ja elää jokaisen rinnalla elämän käännekohtissa – syntymässä, kasvussa, aikuistumisessa, perheen perustamisessa, viimeisellä matkalla. Seurakunta auttaa ja puolustaa kaikkein heikoimpia. Seurakunta kutsuu kasvuun ja vastuuseen. Lasten ja nuorten hyväksi seurakunta järjestää kerhoja (päiväkerho ja perhekerho), leirejä ja retkiä sekä lastenkirkkoja (mukaan lukien vierailut päiväkodeissa), nuorille leirejä, retkiä ja oloiltoja. Seurakunta on taustayhteisö ja tuki Haapaveden Salopartiolle. Rippikoulu tavoittaa ikäluokastaan liki jokaisen.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Diakoniassa erityiskohteena on perheiden hyvinvointi ja jaksaminen. Varttunutta väkeä seurakunta kohtaa palveluasunnoissa ja kodeissa (kotikäynnit, syntymäpäivävierailut), retkillä, leireillä ja kerhoissa. Ohjelma muodostuu hartaudesta jumppaan ja yhteiseen olemiseen. Sielunhoito on usein kohtaamisten ytimessä. Kirkon ovet ovat avoinna hiljentymään, laulamaan, keskustelemaan ja kuulemaan. Suvivirsi ja jouluevankeliumi kuuluvat myös koulun juhlaan. Yhteistyö Haapaveden kaupungin varhaiskasvatuksen, koulu- ja sosiaalitoimen, kansalaisopiston ja Haapaveden Kamariorkesterin kanssa on vahvaa ja koko yhteisöä rakentavaa.

Tekniset palvelut

Haapaveden tekninen osasto huolehtii omalta osaltaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa. Tekninen toimi vastaa useista kaupungin toimivuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttavista tehtävistä. Se vastaa muun muassa kaupungin toimitilojen rakentamisesta ja ylläpitämisestä sekä turvallisen ja viihtyisän ympäristön varmistamisesta. Lisäksi teknisen toimen vastuulle kuuluvat esimerkiksi katujen ja kaavateiden kunnossa- ja ylläpito sekä leikkikenttien käyttöturvallisuus. Kaupungin tekninen toimi huolehtii siitä, että kaikenikäisillä kuntalaisilla on tilaa kasvaa, opiskella ja ikääntyä.

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalvelut Helmi tuottaa ympäristöterveydenhuollon (eläinlääkäri-, elintarvike- ja terveydensuojelun) sekä ympäristönsuojelun viranomaispalvelut Haapaveden, Oulaisten, Siikalatvan ja Pyhännän kuntiin. Ympäristöpalveluiden tehtäviä ovat muun muassa elintarvikevalvonta kaupoissa, kouluruokailussa ja tuotantolaitoksissa sekä koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten sisäilmavalvonta, talous- ja uimaveden valvonta sekä ympäristön roskaantumisen ja pilaantumisen valvonta. Tavoitteena on turvata kuntalaisille terveellinen, turvallinen, virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä asuin ympäristö.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

Sosiaali- ja terveystalvelut

Sosiaali- ja terveystalvelu Helmi tuottaa lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon talvelut Haapaveden kaupungin asukkaille. Sosiaalitalvelujen tavoitteena on ehkäistä sosiaalisia ongelmia, ylläpitää sosiaalista turvallisuutta ja tukea ihmisten omatoimisuutta. Terveydenhuollon talvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta. Kuntoutuksen tavoitteena on edistää yksilön toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, osallistumismahdollisuuksia, työ- ja opiskelukykyä, työllistymistä sekä työssäjaksamista.

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen ja tuottaminen siirtyy 1.1.2023 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Jatkossa tehdään yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

OSA 2: HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025

Haapaveden uutta kaupunkistrategiaa vuosille 2023–2025 on valmisteltu yhtä aikaa laajan hyvinvointikertomuksen kanssa. Laaja hyvinvointikertomus ja kaupunkistrategia nivoutuvatkin tiiviisti yhteen. Laajassa hyvinvointikertomuksessa on esitetty yksityiskohtaisesti hyvinvoinnin edistämiseksi valittuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Kerätyn hyvinvointitiedon perusteella hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2021–2025 on valittu neljä painopistealuetta:

1. Kaupungin elinvoimaisuus
2. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi
3. Kokonaisvaltainen hyvinvointi eri ikäryhmissä
4. Osallisuus ja yhteisöllisyys

Hyvinvointisuunnitelmassa esitellään tarkemmat tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, resurssit sekä arviointimittarit. Hyvinvointisuunnitelmaa hyödynnetään vuosittain talouden ja toiminnan suunnittelussa. Suunnitelman toteutumista tarkastellaan vuosittain hyvinvointiraportissa.

Suunnitelma on laadittu loppuvuodesta 2022, joten suunnitelmaan ei ole otettu mukaan 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen alaisuuteen (sosiaali- ja terveystalot) tai PPE-Köökki Oy:n (ateria- ja puhtauspalvelut) alaisuuteen kuuluvia toimenpiteitä.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

KAUPUNGIN ELINVOIMAISUUS

Haapavesi säilyy elinvoimaisena ja pystyy tarjoamaan hyvinvointia tukevia palveluja.

Kaupunki säilyy elinvoimaisena.

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Kaupungin talous säilyy hyvässä kunnossa	Pysäytetään velkaantuminen talouden tasapainotusohjelman avulla	Kaupunginvaltuusto Kaupunginhallitus Kaupungin toimialat	Talouden tasapainotusohjelma	Vuosittain	Velkamäärä €/asukas
Kylät säilyvät elinvoimaisina	Edistetään kylien elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä <ul style="list-style-type: none"> - laaditaan kyläsuunnitelmat - kylillä on toimivat kyläyhdistykset 	Elinvoimaiset kylät -hanke Hanketyöntekijä	Hankkeen tarjoamat resurssit	V. 2022–2023	Kyläsuunnitelmat laadittu kyllä/ei Kyläyhdistysten määrä
Työllisyyden edistäminen	Turvataan yritysten toimintaedellytykset <ul style="list-style-type: none"> - yritysmuoneteisyys - toimitiloja tarjolla yrityksille 	Elinkeinopalvelut Kaupunginvaltuusto	Olemassa olevat palvelut	Vuosittain	Yritysten määrä Yritystapaamisten määrä

	<p>Lisätään osatyökykyisten eri työllisyysmahdollisuuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehitetään yritysysteistyötä osatyökykyisten työllistämiseksi <p>Ollaan aktiivisesti mukana erilaisissa työllisyshankkeissa</p>	<p>Elinkeinopalvelut Työllisyyspalvelut Yritykset</p> <p>Työllisyyspalvelut Kaupunginhallitus</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Hankkeiden tarjoamat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Osatyökykyisten työllistymis-%</p> <p>Hankkeiden määrä, vaikuttavuus</p> <p>Työllisyys-%</p>
<p>Laadukkaan opetuksen ja monipuolisten koulutusmahdollisuuksien turvaaminen</p>	<p>Turvataan Jedun kahden koulutuspuoleen, lukion sekä Jokihelmen opiston ja Haapaveden opiston toiminta</p> <p>Kumppanuuskampusta hyödynnetään kokonaisvaltaisesti, myös markkinoinnissa</p>	<p>Kaupunginhallitus</p> <p>Elinkeinopalvelut Sivistyspalvelut Haapaveden opisto Jokihelmen opisto Lukio Jokilaaksojen musiikkiopisto Jedu</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Jedun, Jokihelmen opiston ja Haapaveden opiston opiskelijamäärät</p> <p>Yhteiset hankkeet Opintotarjonta</p>

	<p>Elinkeinoelämän ja koulutuksen vuorovaikutus pidetään avoimena ja toimivana: kaupunki, Jedu ja elinkeinoelämä toimivat yhteistyössä</p> <p>Koulutus järjestetään taloudellisesti ja turvallisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> - uusi koulu - koulujen tarkastelu oppilasmäärän, talouden ja terveellisten tilojen pohjalta 	<p>Elinkeinopalvelut Jedu</p> <p>Sivistyspalvelut Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p> <p>V. 2022</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Uusien koulutusalojen määrä</p> <p>Uusi koulu aloittaa toimintansa</p> <p>Tarkastelu toteutuu em. asioiden pohjalta kyllä/ei</p>
Kaupungin asukasmäärä säilyy ennallaan/lisääntyy.					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Tunnettavuuden sekä pito- ja vetovoiman lisääminen	Aktiivinen kuntamarkkinointi eri kanavia ja verkostoja hyödyntäen	Hallintopalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Toteutunut kuntamarkkinointi

	Asunto- ja tonttitarjonta vastaa kysyntää	Haapa-asunnot Tekninen toimi	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Vapaat asunnot ja tontit selkeästi löydettävissä kaupungin nettisivuilta kyllä/ei
	Pidetään kaupunki vireänä erilaisilla tapahtumilla ja harrastusmahdollisuuksilla	Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisotoimi Kirjastopalvelut Jokihelmen opisto 3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Myytyjen tai vuokrattujen tonttien määrä / vapaat tontit Tapahtumien määrä, osallistujamäärä
	Viestitään aktiivisesti ja positiiviseen sävyyn, tehostetaan sosiaalisen median kanavien käyttöä - sometiimi	Kaikki toimialat Sometiimi	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Sometiimi perustettu kyllä/ei, sosiaalisen median seuraajamäärät Asukasluku
Asumisviihtyvyyden edistäminen	Pyritään uudistamaan asuntokantaa	Haapa-Asunnot	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Asuntokantaa pystytty uusimaan kyllä/ei, asukaspalaute

	Asuinympäristöjen viihtyvyyteen kiinnitetään huomiota	Tekninen toimi	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Asuinympäristöjen viihtyvyys ja siisteys, asukaspalaute
	Pidetään huolta asuinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta	Ympäristöpalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Puhdas uimavesi, ei leväkukintoja vesistöissä, terveelliset ja turvalliset virkistysolosuhteet

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINTI

Tuemme vanhemmuutta sekä lasten ja nuorten hyvän itsetunnon ja pärjäävyyden tunteen vahvistumista. Kiinnitämme erityistä huomiota mielen hyvinvointiin.

Vanhemmuuden ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Vanhemmuuteen on tarjolla tukea	Säännölliset vanhempainillat kouluilla ja varhaiskasvatuksessa	Sivistyspalvelut Koulut Päiväkodit	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Vanhempainiltojen määrä
	Lapset puheeksi -keskustelut 5-vuotiaana sekä 3. ja 7. vuosiluokalla	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Lapset puheeksi -keskustelut toteutuneet kyllä/ei
	Varhaiskasvatuksessa vasu-keskustelut säännöllisesti	Varhaiskasvatus	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Säännölliset vasukeskustelut toteutuneet kyllä/ei
	Tarjotaan matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaa vanhemmille, esim. MLL:n perhekahvilatoiminta	Hallintopalvelut (hyvinvointi) 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kohtaamispaikkatoimintaa tarjolla kyllä/ei
	Järjestetään teemailtoja lasten ja nuorten vanhemmille (esim. talous, ehkäisevä päihdetyö)	Hallintopalvelut (hyvinvointi) Nuorisotoimi 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Teemailtojen määrä, osallistujamäärä

	Tuodaan nuorisotyötä tutuksi järjestämällä Nuoppari-iltoja vanhemmille	Nuorisotoimi 3. sektori Jelppiverkko Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nuoppari-iltojen määrä, osallistujamäärä
Vuorovaikutus kodin ja koulun/varhaiskasvatuksen sekä erilaisten palvelujen välillä on sujuvaa	Ongelmatilanteissa (esim. syömishäiriöt) koulun/varhaiskasvatuksen ja kodin yhteistyö on tiivistä	Sivistyspalvelut Koulujen henkilökunta Varhaiskasvatuksen henkilökunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Koulun ja varhaiskasvatuksen välisten nivelvaihepalaverien määrä
	Tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen ja kaupungin välillä sujuvien palvelupolkujen takaamiseksi	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	
	Kehitetään koulujen, Haapaveden opiston sekä 3. sektorin välistä yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi	Sivistyspalvelut Haapaveden opisto 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Yhteisten tapahtumien määrä
	Järjestetään nepsy-koulutuksia lasten ja nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille (koulu ja varhaiskasvatus)	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nepsy-koulutettujen henkilöiden määrä
	Perhekeskustoimintaa kehitetään - laaditaan perhekeskuskäsikirja	LAPE- ja Perhekeskustyöryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain V. 2022	Perhekeskuskäsikirja laadittu kyllä/ei

Lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Terveellisten elämäntapojen tukeminen	Ohjataan lapsia ja nuoria terveellisten elämäntapojen pariin	Hallintopalvelut (hyvinvointi) Nuorisotoimi 3. sektori Jelppiverkko Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Elämäntapoja kuvaava indikaattoritieto
	Välituntiliikuntaa kehitetään - mm. uuden koulun piha	Sivistyspalvelut Koulut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Palautekyselyt uuden koulun pihan käytöstä
	Lukiossa järjestetään liikunta-agenttitoimintaa	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Liikuntatapahtumien määrä
	Ehkäisevä päihdetyö lasten ja nuorten parissa on säännöllistä ja tavoitteellista - järjestetään tapahtumia - päihdevalistusta kouluilla ja alakoululta lähtien - Pakka-toiminta	EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Järjestettyjen tapahtumien määrä Päihdevalistusta järjestetty kyllä/ei Pakka-toimintaa toteutettu kyllä/ei

	Tehdään kauppojen kanssa energiajuomalinjaus - sovitaan ikärajoista	Sivistyspalvelut Nuorisotoimi Hallintopalvelut (hyvinvointi) EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Mukana olevien kauppojen määrä
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen	Jelppiverkko tekee etsivää nuorisotyötä Haapavedellä	Jelppiverkon työntekijät	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Jelppiverkon asiakasmäärä
	Kiusaamista ehkäistään ja kiusaamiseen puututaan tehokkaasti	Sivistyspalvelut Varhaiskasvatuksen henkilökunta Koulujen henkilökunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kouluterveyskyselyyn tulokset
	Lapsilla ja nuorilla on riittävästi luotettavia aikuisia ympärillään sekä keskustelumahdollisuuksia heidän kanssaan - jatketaan v. 2020 hankkeen kautta alkaneen koulunuorisotyön toteuttamista	Sivistyspalvelut Nuorisotoimi 3. sektori Seurakunta Hyvinvointilautakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	
	NUPS-hanke - nuorisotyön yhdenvertaistaminen hankekunnissa, alueellinen yhteistyö	Nuorisotoimi Hankkeen työntekijä	Hankkeen tarjoamat resurssit, olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Koulunuorisotyön hanke toteutunut kyllä/ei
			Hankkeen tarjoamat resurssit	V. 2022	Nuorisotyön perussuunnitelma laadittu kyllä/ei

	Matalan kynnyksen harrastamismahdollisuus jokaiselle lapselle ja nuorelle - Harrastamisen Suomen malli	Liikuntapalvelut Nuorisotoimi Sivistyspalvelut 3. sektori Seurakunta Jokihelmen opisto	Olemassa olevat resurssit Hankkeen tarjoamat resurssit	Vuosittain	Kerhomäärä, osallistujamäärä, lasten ja nuorten harrastamis-%
Lasten ja nuorten hyvän itsetunnon sekä pärjäävyyden tunteen edistäminen	Tunnetaitoja opetetaan varhaiskasvatuksesta alkaen	Sivistyspalvelut Varhaiskasvatus	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Tunnetaitokoulutukseen osallistuneiden määrä
	Positiivinen pedagogiikka	Sivistyspalvelut Koulujen henkilökunta Varhaiskasvatuksen henkilökunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Positiivisen pedagogiikan koulutusten määrä
	Nuorisotoimijat tukevat työssään hyvän itsetunnon kehittymistä ja pärjäävyyden tunteen vahvistumista	Eri toimijat	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	
	Vahvistetaan talousasioista sekä yhteiskunnallisista asioista keskustelua ja niiden opettamista - esim. yrityskylätoiminta	Sivistyspalvelut Koulut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Yrityskylätoimintaan osallistuneiden oppilaiden määrä

Lasten ja nuorten hyvinvointitietoa seurataan ja siihen reagoidaan tehokkaasti tarvittavilla toimenpiteillä	Kouluterveyskyselyn tulokset käsitellään koulujen johtokunnissa ja vanhempainilloissa sekä hyvinvointilautakunnassa ja HYTE-työryhmässä	Sivistyspalvelut HYTE-työryhmä Hyvinvointilautakunta	Olemassa olevat resurssit	Kouluterveyskyselyjen toteutusvuosina	Kouluterveyskyselyn tulokset käsitelty em. ryhmissä kyllä/ei
	Lapsivaikutusten arviointi lapsia ja lapsiperheitä koskeissa päätöksissä	Kaikki toimialat Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto	Olemassa olevat resurssit	Tarpeen mukaan	Lapsivaikutusten arviointien määrä

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus harrastuksiin, kulttuurielämyksiin ja mielekkääseen arkeen.

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien edistäminen, jokaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi harrastus	Jatketaan Harrastamisen Suomen mallia - harrastuskerhot lasten ja nuorten toiveiden mukaan	Sivistyspalvelut Nuorisotoimi 3. sektori	Hankkeen tarjoamat resurssit	Vuosittain	Kerhojen määrä, osallistujamäärä, harrastamis-%
	Tarjotaan monipuolista kerhotoimintaa	3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kerhojen määrä
	Järjestetään syksyisin harrastemessut	Liikuntapalvelut Hallintopalvelut (hyvinvointi) Jokihelmen opisto Kirjastopalvelut 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Harrastemessut järjestetty kyllä/ei

	Parannetaan nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia kaupungin ja yhdistysten välisellä yhteistyöllä ja kuullaan nuorten toiveita <ul style="list-style-type: none"> - esim. bänditilat 	Hyvinvointilautakunta Liikuntapalvelut Nuorisotoimi Jokihelmen opisto 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nuorten harrastusmahdollisuudet, harrastamis-%
	Tarjotaan taiteen perusopetusta	Jokihelmen opisto Jokilaaksojen musiikkiopisto	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Taiteen perusopetuksen oppilasmäärä
Tarjotaan mielekästä tekemistä nuorille vapaa-aikana	Nuorisotalon aukioloajat ovat mahdollisimman laajat, varmistetaan tilojen terveellisyys <ul style="list-style-type: none"> - järjestetään 2. asteen opiskelijoille oma ilta - mahdollistetaan nuorille paikka, mihin mennä koulun jälkeen 	Hyvinvointilautakunta Nuorisotoimi	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nuorisotalon kävijämäärä
			Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Ilta toteutuu säännöllisesti kyllä/ei
	Järjestetään tapahtumia nuorille, lisätään yhteistyötä tapahtumien järjestämisessä	Nuorisotoimi Kulttuuripalvelut 3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nuorilla paikka, mihin mennä kyllä/ei
Jokaisella lapsella ja nuorella on tasapuolinen oikeus kulttuurielämyksiin	Laaditaan kulttuurikasvatussuunnitelma	Kulttuuri- ja hyvinvointi-koordinaattori Työryhmä	Olemassa olevat resurssit	V. 2022	Kulttuurikasvatussuunnitelma laadittu kyllä/ei

	Tarjotaan kulttuurielämyksiä kouluilla ja varhaiskasvatuksessa	Kulttuuripalvelut Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kulttuuri- tapahtumien määrä varhais- kasvatuksessa ja kouluissa
	Järjestetään Lasten ja nuorten kulttuuriviikot keväisin	Kulttuuripalvelut Kirjastopalvelut Jokihelmen opisto Jokilaaksojen musiikkiopisto 3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kulttuuriviikot järjestetty kyllä/ei, tapahtumien määrä ja kattavuus ikäryhmittäin

KOKONAISVALTAINEN HYVINVOINTI ERI IKÄRYHMISSÄ

Voin hyvin fyysisesti ja psyykkisesti. Koen toimintakykyni hyväksi.

Fyysisen hyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapavalintojen edistäminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Kuntalaisten fyysisen hyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapojen (mm. ravinto, liikunta, uni, päihteet) tukeminen	Järjestetään hyvinvointiluentoja ja -tapahtumia koskien eri aihealueita	Hallintopalvelut (hyvinvointi) Jokihelmen opisto 3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Tapahtumien määrä, osallistujamäärä
	Hyvinvointiviikko syksyisin	Eri toimijat	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Hyvinvointiviikko toteutuu kyllä/ei
	Lähiliikuntapaikkojen saatavuutta edistetään	Liikuntapalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Lähiliikuntapaikkojen määrä ja käyttöaste
	Osallistutaan elintapaohjauksen palvelutarjottimen valmisteluun, jotta palvelutarjotin palvelee mahdollisimman hyvin kuntalaisia	Kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattori	Hankkeen tarjoamat resurssit	V. 2022	Palvelutarjotin käytössä kyllä/ei

Ehkäisevä päihdetyö on suunnitelmallista, vaikuttavaa ja kaikki ikäryhmät tavoittavaa	Laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	V. 2023	Suunnitelma laadittu kyllä/ei
	EHKÄPÄ-työryhmä kokoontuu säännöllisesti. Työryhmässä on kaikkien ikäryhmien edustajat.	Kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattori EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kokousten määrä, kaikki ikäryhmät edustettuina kyllä/ei
	Varataan ehkäisevää päihdetyötä varten budjetti vuosittain	Hallintopalvelut (hyvinvointi)	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Budjetti varattu kyllä/ei
	Huomioidaan ehkäisevässä päihdetyössä myös lasten ja nuorten vanhemmat esim. teemailtojen kautta	EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Teemailtojen toteutuminen, määrä ja osallistujamäärä
	Hyödynnetään EHYT ry:n tarjoamia koulutuksia ja materiaaleja	EHKÄPÄ-työryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Materiaaleja jaossa kyllä/ei, toteutuneiden koulutusten määrä

Psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien edistäminen	Turvataan monipuoliset kansalaisopistopalvelut	Kaupunginvaltuusto Jokihelmen opisto	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Toteutuneiden kurssien määrä, osallistujamäärä
	Kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia on tarjolla monipuolisesti eri ikäryhmille	Liikuntapalvelut Jokihelmen opisto Jokilaaksojen musiikkiopisto 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Toteutuneet harrastusmahdollisuudet

	Musiikkiopiston opintojen turvaaminen	Kaupunginhallitus Jokilaakson musiikkiopisto	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Musiikkiopiston oppilasmäärä
	Edistetään luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia	Liikuntapalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Luontoliikuntapaikkojen määrä
Monipuolisten kirjastopalvelujen turvaaminen	Pidetään kirjaston aukioloajat ja kirjastoauton reitit mahdollisimman laajoina	Kirjastopalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Aukiolotunnit, kirjaston kävijämäärä, lainojen määrä
	Järjestetään kirjastolla erilaisia tapahtumia	Kirjastopalvelut 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kirjaston erilaisten tapahtumien määrä
	Tuodaan esille lukemisen merkitystä psyykkiselle hyvinvoinnille	Kirjastopalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kirjojen lainamäärä, kirjavinkkausten määrä
	Hyödynnetään kirjaston lukusalia kulttuurielämysten tarjoamisessa	Kulttuuripalvelut Kirjastopalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Toteutuneiden näyttelyiden määrä, toteutuneiden tapahtumien määrä
Kulttuuritoiminta on suunnitelmallista, monipuolista ja kaikki ikä- ja kohderyhmät huomioivaa ja tavoitettavaa	Laaditaan kulttuurisuunnitelma ohjaamaan toteutettavaa kulttuuritoimintaa	Kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattori Perustettava työryhmä	Olemassa olevat resurssit	V. 2023	Suunnitelma laadittu kyllä/ei
	Tarjotaan aktiivisesti erilaisia kulttuuritapahtumia, myös matalan kynnyksen tapahtumia kaikille	Kulttuuripalvelut 3. sektori Seurakunta Jokihelmen opisto	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Toteutuneiden tapahtumien määrä, osallistujamäärä

	Kehitetään Kulttuurikeskus Kirnun toimintaa	Kulttuuripalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kulttuurikeskus Kirnun käyttöaste
Työkyvyn ja työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Työhyvinvoinnin edistäminen ja työkyvyn ylläpitäminen	Varhaisen puuttumisen malli (Haapaveden kaupunki)	Esimiehet Työyhteisö	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Käytössä varhaisen puuttumisen malli kyllä/ei
	Säännölliset henkilöstöinfot (Haapaveden kaupunki)	Esimiehet Työyhteisö	Olemassa olevat resurssit	Säännöllisesti	Henkilöstöinfojen toteutuminen
	Henkilöstön koulutussuunnitelma (Haapaveden kaupunki)	Hallintopalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Koulutuspäivien määrä
	Liikuntaneuvontaa tarjolla sitä tarvitseville	Liikuntapalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Liikuntaneuvontaa saatavilla kyllä/ei
	Järjestetään työhyvinvointia edistäviä tapahtumia ja luentoja	Esimiehet Työyhteisö	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Tapahtumien/luentojen määrä
Työttömien hyvinvoinnin ja työllistymisen edistäminen	Kehitetään työttömien sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä	Työllisyyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Palvelupolut sujuvia kyllä/ei
	Palveluohjaus ja asiakkaan tukena kulkeminen sekä tarpeen mukaisen verkoston kasaaminen asiakkaan tilanteen edistämiseksi	Työllisyyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Työttömyys-%

Ikäihmisten toimintakyvyn ja mielekkään arjen edistäminen, vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäiseminen					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Mahdollistetaan ikäihmisten kotona asuminen mahdollisimman pitkään	<p>Tehdään tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalvelu Helmen ja 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen kanssa</p> <p>Tuetaan omaishoitajia mm. vertaistukitoiminnalla (MeijänTupa-hanke)</p> <p>Kylätalkkari-toiminta</p>	<p>Kaikki toimialat</p> <p>Keskipisteen Omaishoitajien hallinnoima MeijänTupa-hanke</p> <p>Työllisyyspalvelut</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Hankkeen tarjoamat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>V. 2022–2023</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Kotona asuvien ikäihmisten määrä</p> <p>Koettu hyvinvointi</p> <p>Asiakkaiden määrä</p>
Edistetään ikäihmisten toimintakykyä, ennaltaehkäistään vapaa-ajan tapaturmien syntymistä	<p>Tarjotaan matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia, esim. liikuntaryhmät</p> <p>Senioripassi - 65-vuotiaasta ylöspäin alennettu vuosimaksu uimahalliin ja kuntosalille</p> <p>Esteettömyys kunnan toimintapisteissä</p>	<p>Liikuntapalvelut 3. sektori Jokihelmen opisto</p> <p>Liikuntapalvelut</p> <p>Kaikki toimialat</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Liikuntaryhmien osallistujamäärä</p> <p>Senioripassin käyttömäärät</p> <p>Palautekyselyt</p>

	Ikäihmiset huomioivat ulkoilureitit, esim. penkkejä reitin varrella	Tekninen toimi	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Esteettömiä ja levähdyspaikkoja tarjoavia reittejä löytyy kunnasta kyllä/ei
Ikäihmisten mielekkään arjen mahdollistaminen	<p>Tarjotaan matalan kynnyksen kulttuuripalveluja ikäihmisille</p> <ul style="list-style-type: none"> - monipuolisesti ikäihmisille suunnattuja tapahtumia - museon lainattavien muisteluskokousten kokoaminen - selvittää hoivamusikkotoiminnan aloittamista 	<p>Kulttuuripalvelut 3. sektori Seurakunta Jokihelmen opisto</p> <p>Kulttuuripalvelut Museohanke</p> <p>Kulttuuripalvelut</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Hankkeen tarjoamat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>V. 2022</p> <p>V. 2024</p>	<p>Tapahtumien määrä</p> <p>Muisteluskokoukset koottu kyllä/ei, muisteluskokousten lainausmäärä</p> <p>Hoivamusikkotoiminta käynnistyy kyllä/ei</p>

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Pääsen vaikuttamaan minulle tärkeisiin asioihin. Meiltä löytyy me-henkeä.

Osallisuuden edistäminen eri ikä- ja kohderyhmissä

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Vahvistetaan kuntalaisten osallisuusmahdollisuuksia kaupungin toiminnassa ja toiminnan kehittämisessä	Erilaiset kyselyt ja pika-gallupit asukkaille	Kaikki toimialat	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kyselyiden määrä, vastausaktiivisuus
	Kehitetään palautteenantokanavia	Hallintopalvelut Kunta Akkuna -hanke	Olemassa olevat resurssit, hankkeen tarjoamat resurssit	Vuosittain	Palautteenantokanavia löytyy kyllä/ei
	Kuntalaisfoorumi, kuntalaisillat	Johtoryhmä	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kuntalaisfoorumi järjestetty kyllä/ei
	Osallistava budjetointi	Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Osallistavaa budjetointia toteutettu kyllä/ei
	Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnit merkittävässä ja kuntalaisten palveluja koskevissa päätöksissä	Kaikki toimialat Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto	Ennakkovaikutusten arviointi (EVA)	Vuosittain	Tehtyjen päätösten ennakoarvioiden määrä

<p>Kylien ja kyläläisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen</p>	<p>Järjestetään tapahtumia kylillä</p> <p>Tarjotaan harrastusmahdollisuuksia kylillä</p> <p>Perustetaan kyläneuvosto</p> <p>Kirjastoauto tarjoaa kirjastopalveluja sivukylillä</p>	<p>Kyläyhdistykset Kulttuuripalvelut Elinvoimaiset kylät -hanke</p> <p>Jokihelmen opisto 3. sektori Liikuntapalvelut</p> <p>Elinvoimaiset kylät -hanke</p> <p>Kirjastopalvelut</p>	<p>Olemassa olevat resurssit, hankkeen tarjoamat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Hankkeen tarjoamat resurssit</p> <p>Olemassa olevat resurssit</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Elinvoimaiset kylät- hanke v. 2023</p> <p>Vuosittain</p> <p>V. 2023</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Kylillä järjestettyjen tapahtumien määrä</p> <p>Harrastusmahdollisuuksien määrä kylillä</p> <p>Kyläneuvosto perustettu kyllä/ei</p> <p>Kirjastoauton kiertoviikot/vuosi</p>
<p>Ikäihmisten sekä erityisryhmien osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen</p>	<p>Vanhus- ja vammaisneuvoston roolin vahvistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aloitteet ja lausunnot - jalkautuminen kyliin - toiminnan kehittäminen <p>Varmistetaan, että tieto tavoittaa myös ikäihmiset</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuntatiedote 	<p>Vanhus- ja vammaisneuvosto Kulttuuri- ja hyvinvointi-koordinaattori</p> <p>Hallintopalvelut</p>	<p>Olemassa olevat resurssit</p> <p>Määräraha varataan talousarvioon</p>	<p>Vuosittain</p>	<p>Vanhus- ja vammaisneuvoston kokousten määrä</p> <p>Aloitteiden määrä</p> <p>Kylävierailut toteutuneet kyllä/ei</p> <p>Kuntatiedotteen jako aloitettu kyllä/ei</p>

	Nuorille suunnattuja tapahtumia pyritään järjestämään säännöllisesti ja nuoria otetaan mukaan tapahtumien suunnitteluun	Nuorisotoimi Seurakunta 3. sektori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Nuorten tapahtumien määrä, nuorten osallistuminen tapahtumasuunnitteluun toteutunut kyllä/ei
	Jokaisella koululla toimii oppilaskunta	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Oppilaskuntien kokousten määrä
	Koulujen opetussuunnitelma tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kokee olevansa osa kouluyhteisöä, % (kouluterveyskysely)
	Kannustetaan perheitä osallistumaan varhaiskasvatukseen	Sivistyspalvelut	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Vanhempien osallistuminen varhaiskasvatuksen tapahtumiin

Yhteisöllisyyden ja sosiaalisten verkostojen lisääminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Haapavedeltä löytyy matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa asukkaat voivat kokoontua	Tarjotaan tila, jota voidaan käyttää ”kaupungin yhteisenä olohuoneena”	Hallintopalvelut (hyvinvointi)	Määrärahan varaaminen talousarvioon	Tila käyttöön v. 2023	Tila otettu käyttöön kyllä/ei

Yhdistysten ja järjestöjen toiminnan tukeminen ja mahdollistaminen	Tarjotaan yhdistyksille ja järjestöille maksuton yhdistystila	Hallintopalvelut (hyvinvointi)	Määrärahan varaaminen talousarvioon	Tila käyttöön v. 2023	Tila otettu käyttöön kyllä/ei
	Järjestetään säännöllisesti kaupungin ja kolmannen sektorin yhteisiä iltoja kaupungin toimesta	Kulttuuri- ja hyvinvointi-koordinaattori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Järjestöiltojen määrä
	Tiedotetaan järjestöjä ja yhdistyksiä ajankohtaisista asioista järjestökirjeen kautta	Kulttuuri- ja hyvinvointi-koordinaattori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Järjestökirjeiden määrä
	Avustetaan järjestöjä ja yhdistyksiä näkyvyyden saamisessa: esitellään säännöllisesti Haapavedellä toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä kaupungin sosiaalisen median kanavilla	Sometiimi Kulttuuri- ja hyvinvointi-koordinaattori	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Yhdistysesittelyt toteutuneet kyllä/ei
	Jaetaan vuosittain järjestöavustuksia	Kaupunginhallitus	Määräraha vuosittain järjestöavustuksia varten	Vuosittain	Järjestöavustusten määrä
	Tuetaan yhdistyksiä Leader-rahoituksella toteutettavissa hankkeissa toimimalla myönnettyjen Leader-hankkeiden lainarahoittajana	Kaupunginhallitus	Olemassa olevat resurssit	Tarvittaessa	Lainarahoitusten määrä

Ikäihmisten yksinäisyyden torjuminen	Tarjotaan mielekästä kerhotoimintaa	3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Kerhotoiminnan määrä
	Järjestetään ikäpolvia yhdistäviä tapahtumia ja kohtaamisia	Kulttuuripalvelut Kirjastopalvelut Jokihelmen opisto 3. sektori Seurakunta	Olemassa olevat resurssit	Vuosittain	Tapahtumien määrä, osallistujamäärä

Digitaalisten valmiuksien edistäminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARIT
Kuntalaisten digivalmiudet lisääntyvät	Tarjotaan matalan kynnyksen digitukea ja -neuvontaa	Kirjastopalvelut Ihimeen Digi-hanke	Olemassa olevat resurssit Hankkeen tarjoamat resurssit	Vuosittain Ihimeen Digi: v. 2022–2023	Hankkeen asiakasmäärä
	Kansalaisopiston tarjoamat tietotekniikkakurssit	Jokihelmen opisto	Olemassa olevat resurssit	Tarpeiden ja toiveiden mukaan	Toteutuneiden kurssien määrä, osallistujamäärä
	Henkilökohtaisten digitaalisten laitteiden käyttöönotto yläkoululla	Sivistyspalvelut	Määräraha varataan talousarvioon	v. 2022–2024	Jokaisella yläkoulun oppilaalla oma tietokone kyllä/ei

	Lisätään digitaalisten laitteiden määrää alakouluilla ja varhaiskasvatuksessa	Sivistyspalvelut	Määräraha varataan talousarvioon	V. 2022–2024	Digitaalisten laitteiden määrä alakouluilla ja varhaiskasvatuksessa
	Valokuituverkko kattavasti kaupungin asukkaiden käytettävissä	Kaupunginhallitus	Määräraha varataan talousarvioon	Aloitus v. 2023	Valokuituverkon kattavuus
	Lisätään sähköisten palveluiden määrää ja saatavuutta	Kaikki toimialat Kunta Akkuna-hanke	Hankkeen tarjoamat resurssit	2021–2023	Kunta Akkunan sähköisten palvelujen kattavuus

OSA 3: VALTUUSTOKÄSITTELY

Haapaveden kaupungin laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021–2025 on hyväksytty Haapaveden kaupunginvaltuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua xx.xx.xxxx.



Kuva Seppo Aho



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

LÄHTEET

Kuntalaki 410/2015, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>.

Terveysturvallisuuslaki 1326/2010, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>.

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi, <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>.

THL. TEAviisari. <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi

LIITTEET

Indikaattoritieto erillisessä tiedostossa.



Ihmeen hyvä

Haapaveden kaupunki, PL 40, 86600 Haapavesi. Kaupungintalo, Tähtelänkuja 1, 86600 Haapavesi. Puhelin 044 7591 300, neuvonta@haapavesi.fi, www.haapavesi.fi